

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF AAN DE KONINGSHOFBAAN 36 TE AALST (PROVINCIE OOST-VLAANDEREN)

VERSLAG VAN RESULTATEN

ABO Archeologische Rapporten 1515

Rapport opgemaakt door: Cynthia Holstein

Kontichsesteenweg 38

B-2630 Aartselaar

Maart 2021

Dossiernr. intern: 30570

AOE: 2021B277

COLOFON

Titel

Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de Koningshofbaan 36 te Aalst (provincie Oost-Vlaanderen)

Auteur

Cynthia Holstein

Projectnummer

- Intern: 30570
- Agentschap Onroerend Erfgoed (AOE): 2021B277

Plaats en datum

Aartselaar, maart 2021

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 1515

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Versies		
<i>Versie</i>	<i>Datum</i>	<i>Status</i>
V0	09-03-2021	Interne draft
V1	16-03-2021	Externe draft
V2	19-03-2021	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Cynthia Holstein
Business Unit Manager	Toon Moeskops
Kwaliteitscontrole	Anouk Van der Kelen
General Director	Patrick Hambach

INHOUD

1	Inleiding	7
1.1	Thesaurus.....	7
1.2	Administratieve gegevens	7
1.3	Doel van het onderzoek.....	7
1.4	Aanleiding van het onderzoek	8
1.5	Afbakening onderzoeksgebied.....	8
1.6	Onderzoeksstrategie	9
2	Aard van de bedreiging	10
2.1	Huidige situatie	10
2.2	Toekomstige situatie.....	13
3	Assessmentrapport: landschappelijke analyse.....	15
3.1	Topografische situering.....	15
3.2	Bodemkundige en geologische situering	18
4	Assessmentrapport: archeologische voorkennis	25
4.1	Historisch kader	25
4.2	Inventarissen onroerend erfgoed	27
4.3	Cartografische bronnen	32
4.4	Recente landschapsveranderingen	40
5	Besluit	43
5.1	Interpretatie en datering	43
5.2	Inschatting potentieel tot kennisvermeerdering	43
6	Samenvatting	46
7	Kwaliteitscontrole en ondertekening.....	47
8	Bibliografie	48
8.1	Documenten en literaire bronnen	48
8.2	Websites	48

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Luchtfoto (2020) met aanduiding van het onderzoeksgebied.	8
Figuur 2: GRB met aanduiding van het onderzoeksgebied.	9
Figuur 3: Weergave van de bestaande situatie (Initiatiefnemer 2021).	10
Figuur 4: Luchtfoto (2020) met weergave van het onderzoeksgebied.	11
Figuur 5: Plan van de bestaande situatie (Initiatiefnemer 2021).	12
Figuur 6: Weergave van de toekomstige situatie (Initiatiefnemer 2021).	13
Figuur 7: GRB met aanduiding van de zone waarin geplande ingrepen gepland zijn.	14
Figuur 8: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied	15
Figuur 9: Digitaal Hoogte Model (uitgezoomd) met aanduiding van het onderzoeksgebied en nabije waterlopen.	16
Figuur 10: Skyviewkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.....	17
Figuur 11: Locaties hoogteprofielen binnen het onderzoeksgebied.....	17
Figuur 12: Hoogteprofielen 1 en 2 (Geopunt 2021).....	18
Figuur 13: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied	19
Figuur 14: Gedigitaliseerde quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	20
Figuur 15: Quartairgeologische sequentie ter hoogte van het onderzoeksgebied (Geopunt 2021).....	21
Figuur 16: Gedigitaliseerde tertiairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	22
Figuur 17: Bodemerosiekaart op perceelsniveau met aanduiding van het onderzoeksgebied.	23
Figuur 18: Bodemgebruikskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.....	24
Figuur 19: GRB met weergave van de erfgoedwaarden in de omgeving van het onderzoeksgebied. ...	28
Figuur 20: DHM kaart met aanduiding van de CAI locaties binnen een straal van 1 km rondom het onderzoeksgebied.....	29
Figuur 21: GRB met weergave van de archeologienota's in de omgeving van het onderzoeksgebied waarvan reeds een aktename genomen is.	31
Figuur 22: Fricxkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	32
Figuur 23: Villaret-kaart (1745-1748) met aanduiding van het onderzoeksgebied.	33
Figuur 24: Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	34
Figuur 25: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied.	35
Figuur 26: Vandermaelenkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	36
Figuur 27: Poppkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	37
Figuur 28: Topografische kaart van België uit 1873 met aanduiding van het onderzoeksgebied.....	38
Figuur 29: Kaart uit 1939 met aanduiding van het onderzoeksgebied.	39
Figuur 30: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, panchromatisch (1971) met weergave van het onderzoeksgebied.	40
Figuur 31: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur (1979-1990) met weergave van het onderzoeksgebied.....	41
Figuur 32: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur (2020) met weergave van het onderzoeksgebied.....	42
Figuur 7: GRB met aanduiding van de zone voor vervolgonderzoek (rood).	45

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1: Bestaande situatie met oppervlakten en verstoringsdiepten (Initiatiefnemer 2021).	10
Tabel 3: Geraadpleegde bronnen (Cartesius, Geopunt 2021).	25
Tabel 3: CAI meldingen rondom het onderzoeksgebied (CAI Onroerend Erfgoed 2021).	29

1 INLEIDING

1.1 THESAURUS

Bureaustudie, Aalst, Hofstade, Koningshofbaan, tennisvelden, padelvelden, gedeeltelijk vrijgave, gedeeltelijk vervolgonderzoek, steentijdpotentieel.

1.2 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode: 30570	Onroerend Erfgoed: 2021B277
ISSN-nummer	2406-3940
Erkend Archeoloog	ABO nv
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/00167
Naam + adres onderzoeksgebied	
- Straat + nr.:	Koningshofbaan 36
- Postcode:	9308
- Fusiegemeente:	Aalst
- Land:	België
Lambertcoördinaten 1972 (EPSG:31370)	X min: 127251.12, Y min: 184736.84 X max: 127425.55, Y max: 184928.85
Kadaster	
- Gemeente:	Aalst
- Afdeling:	5
- Sectie:	B
- Percelen:	0066/00E000
Onderzoekstermijn	Maart 2021

1.3 DOEL VAN HET ONDERZOEK

Het doel van de archeologienota is nagaan in welke mate het bodemarchief wordt bedreigd door een nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek heeft drie objectieven. Ten eerste wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van de site. Daarnaast wordt nagegaan welke bewaring we kunnen verwachten van deze archeologische resten en wat de impact van de geplande ingreep in de bodem zal zijn op deze resten. Ten derde wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

De gegevens voor deze analyse worden gehaald uit bestaande en ontsloten landschappelijke, bouwkundige en archeologische inventarissen en kaarten in combinatie met de plannen geleverd door de opdrachtgever. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zal een advies worden geformuleerd voor eventueel archeologisch vervolgonderzoek, *in situ* bewaring of vrijgave van het terrein.

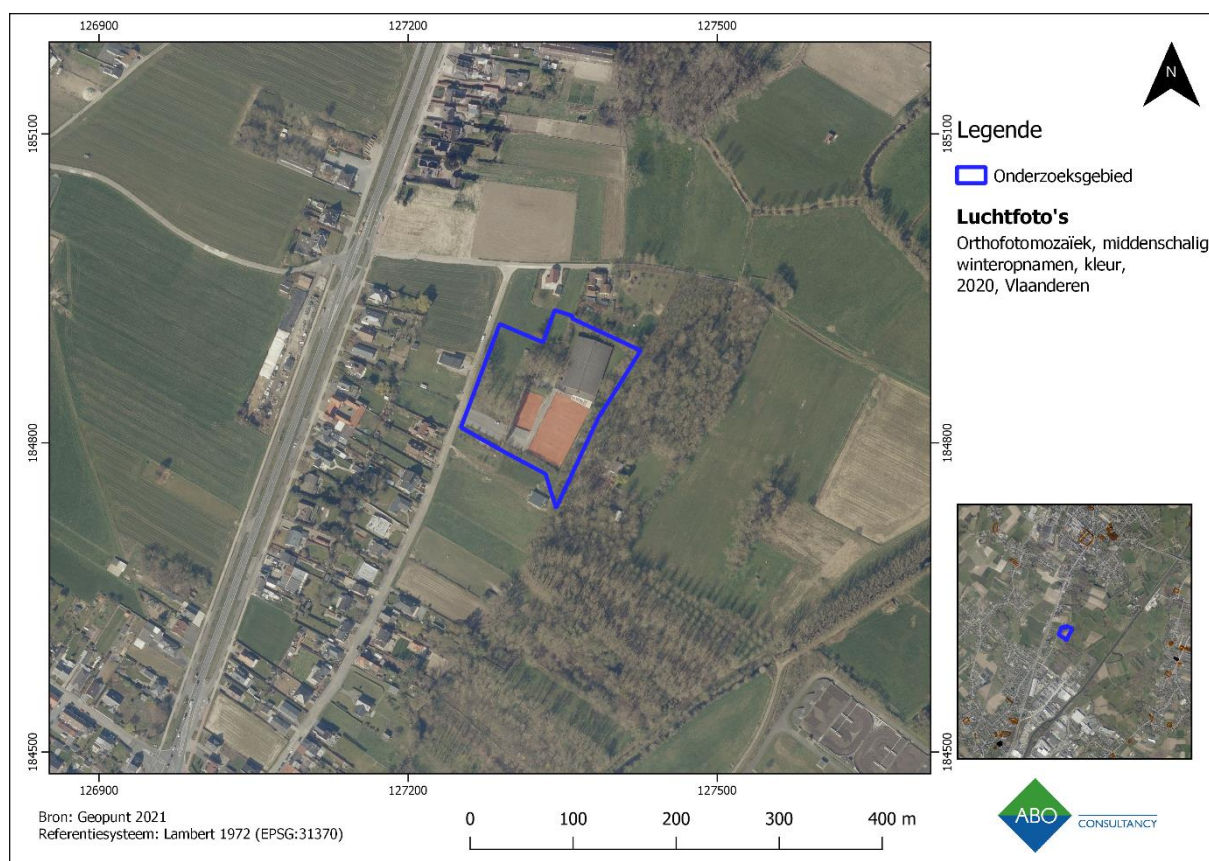
1.4 AANLEIDING VAN HET ONDERZOEK

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen binnen een terrein aan de Koningshofbaan 36 te Aalst (provincie Oost-Vlaanderen). Binnen dit terrein zullen nieuwe tennisterreinen en padelvelden worden aangelegd.

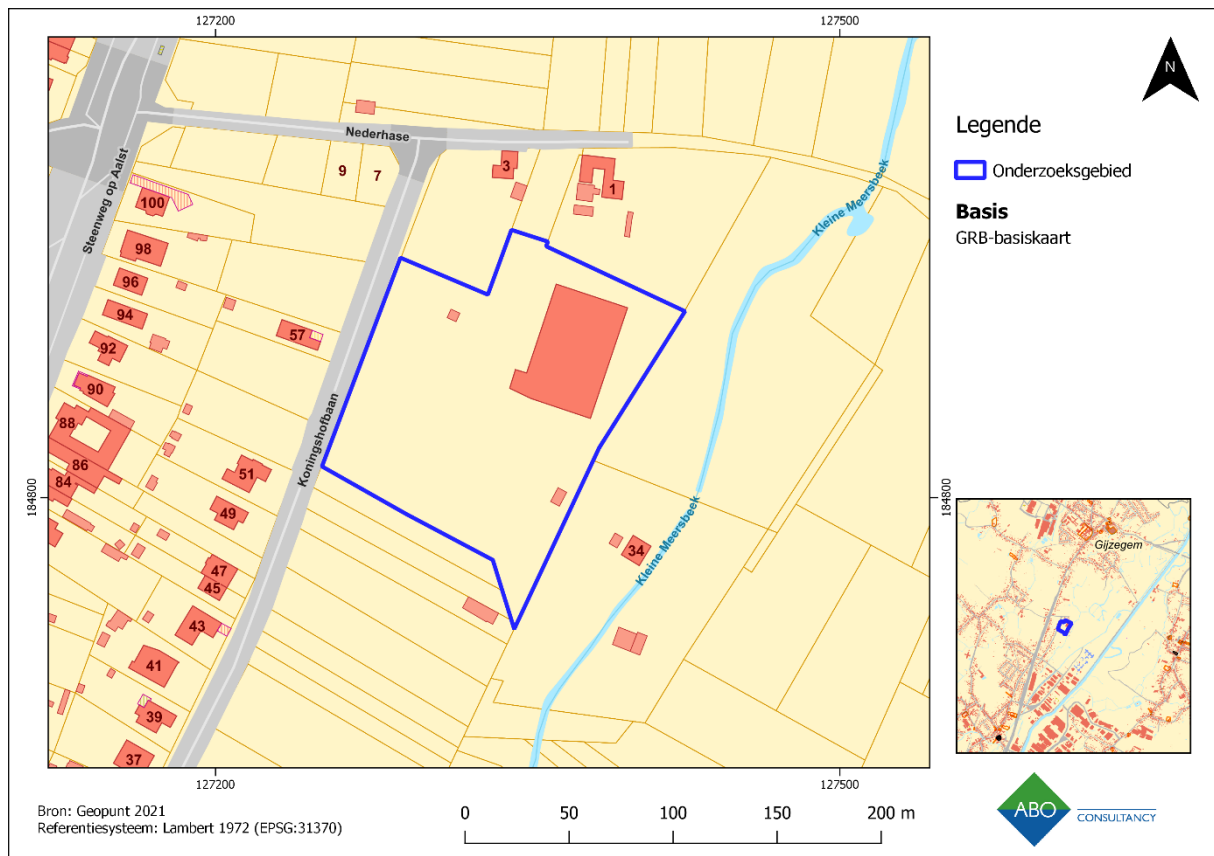
De beoogde werken worden beschouwd als een ingreep in de bodem. Aangezien het een aanvraag betreft waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem meer dan 1.000 m² beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft meer dan 3.000 m² bedraagt, dient voorafgaand aan het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, een archeologienota te worden opgesteld (Onroerenderfgoeddecreet 5.4.1).

1.5 AFBAKENING ONDERZOEKSGBIED

Het onderzoeksgebied bevindt zich ter hoogte van de Koningshofbaan 36 te Aalst (Figuur 1 en Figuur 2). De totale oppervlakte van het terrein bedraagt 16.295 m².

Figuur 1: Luchtfoto (2020) met aanduiding van het onderzoeksgebied.

Figuur 2: GRB met aanduiding van het onderzoeksgebied.

1.6 ONDERZOEKSSTRATEGIE

Volgende twee stappen worden ondernomen om een archeologisch verwachtingsprofiel op te stellen:

- 1) Een analyse van de bestaande en ontsloten landschappelijke gegevens plaatst het onderzoeksgebied in een breder landschappelijk kader. Hiertoe werden zowel kaartmateriaal als literaire bronnen geconsulteerd.
- 2) Een analyse van de bestaande en ontsloten historische en archeologische gegevens geeft inzicht in het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied. Hierbij werden voornamelijk inventarissen onroerend erfgoed en historische kaarten geraadpleegd.

Het archeologisch verwachtingsprofiel wordt vervolgens geconfronteerd met de aard van de geplande werken met als doel het bepalen van de impact van deze werken en een advies te formuleren.

2 AARD VAN DE BEDREIGING

2.1 HUIDIGE SITUATIE

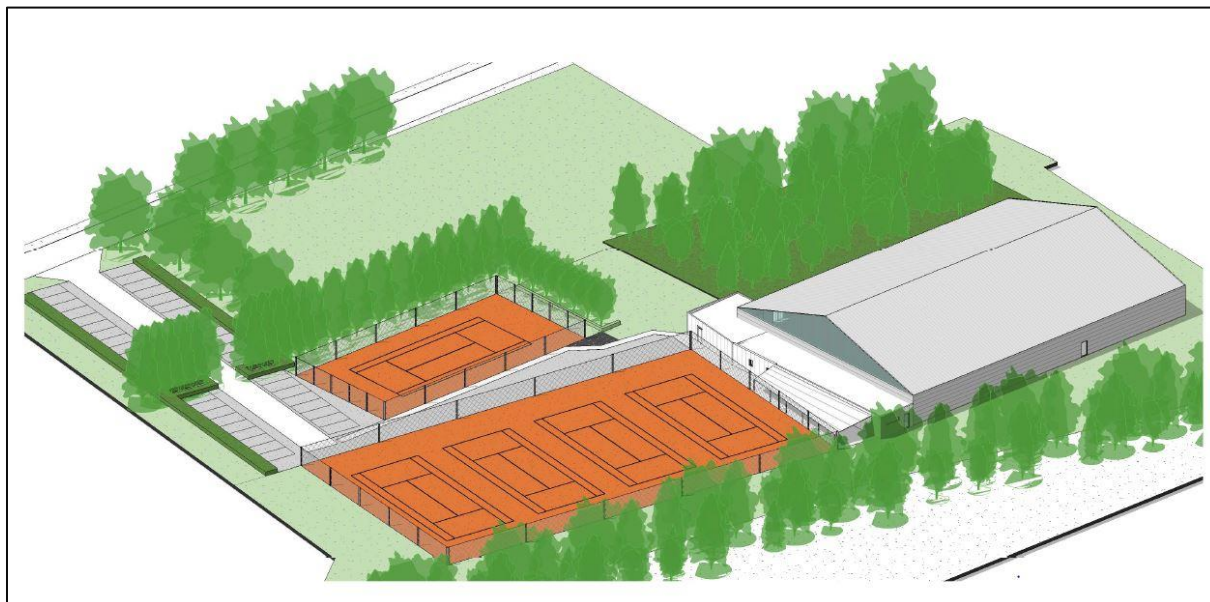
Momenteel is er binnen het onderzoeksgebied een tennisclub gevestigd. In de zuidelijke helft van het onderzoeksgebied zijn twee tennisvelden aanwezig. De oppervlakten van deze terreinen bedragen 2.332,16 m² en 673,4 m². In de noordelijke helft van het onderzoeksgebied staat een gebouw (2.067,16 m²).

Er is tevens een parking in kiezelstenen (ca. 1.040 m²) en een oprit in beton (ca. 315 m²) aanwezig in de zuidwestelijke hoek van het onderzoeksgebied. Er loopt tevens een pad in klinkers (ca. 150 m²) vanaf de parking naar het gebouw.

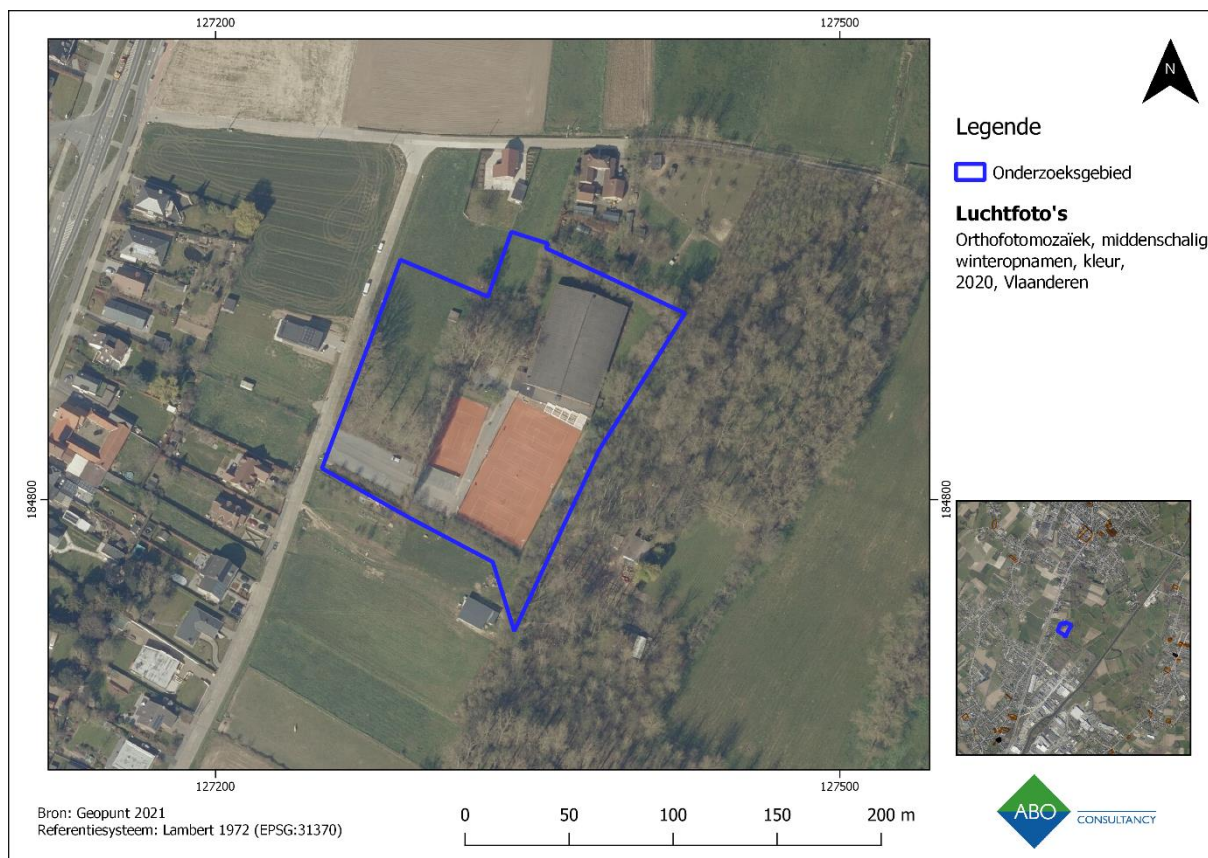
In het noordelijke deel van het onderzoeksgebied is een zone aanwezig met bomen en lage beplanting (ca. 1.370 m²). De aanleg van beplanting heeft hier het bodemarchief mogelijk enkel plaatselijk ondiep (0,5 m-mv) verstoord. Het overige deel (ca. 8.978 m²) van het onderzoeksgebied is in gebruik als grasweide.

Bestaande situatie	Oppervlakte	Verstoringsdiepten
Tennisveld	Ca. 2.332 m ²	Niet van toepassing
Tennisveld	Ca. 673 m ²	Niet van toepassing
Gebouw	Ca. 2.067 m ²	Niet van toepassing
Betonnen oprit	Ca. 315 m ²	Ca. 0,5 m-mv
Verharding in kiezelstenen	Ca. 1.040 m ²	Ca. 0,1 m-mv
Pad in klinkers	Ca. 150 m ²	Ca. 0,2 m-mv
Zone voorzien van bomen en lage beplanting	Ca. 1.370 m ²	Ca. 0,5 m-mv
Grasweide	Ca. 8.978 m ²	Ca. 0,5 m-mv

Tabel 1: Bestaande situatie met oppervlakten en verstoringsdiepten (Initiatiefnemer 2021).

Figuur 3: Weergave van de bestaande situatie met het noorden rechts (Initiatiefnemer 2021).

Figuur 4: Luchtfoto (2020) met weergave van het onderzoeksgebied.

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.2.1 ROOIEN VAN BOMEN

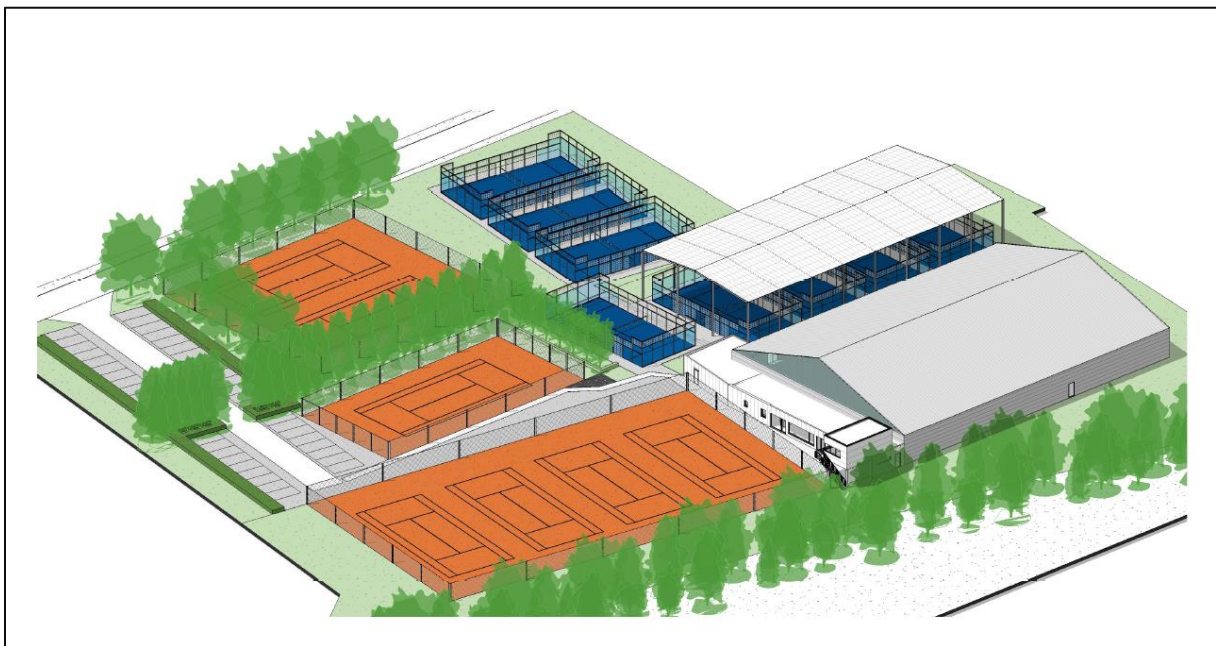
Binnen de noordelijke helft van het onderzoeksgebied bevindt zich een zone met bomen en lage beplanting. Deze zone heeft een totale oppervlakte van ca. 940 m² en zal volledig worden gerooid (Figuur 5).

2.2.2 AANLEG TENNISTERREINEN EN PADELVELDEN

Binnen de westelijke helft van het terrein zullen nieuwe tennisvelden worden gecreëerd over een oppervlakte van 1.188 m². Binnen deze terreinen wordt eerst de bovengrond tot ca. 0,3 m-mv diepte afgegraven (Figuur 6).

Daarnaast zullen er 8 padelvelden worden aangelegd, waarvan 4 padelvelden met een overkapping. De padelvelden worden elk ca. 200 m² groot. Binnen de 4 padelvelden die niet overkapt worden, zal de bovengrond worden afgegraven tot ca. 0,3 m-mv. Voor de andere 4 padelvelden met overkapping zullen 18 zolen worden geplaatst om de overkapping te kunnen dragen. De zolen staan telkens ca. 6 m uit elkaar op 2 lijnen. De lijnen zitten ca. 22 m uit elkaar. Hier wordt een uitgraving van ca. 1 x 1 x 0,8 m (diepte) per zool voorzien.

Rondom de padelvelden wordt een verharding over een totale oppervlakte van ca. 735 m² aangelegd. Hier zal het bodemarchief tot ca. 0,5 m-mv diepte verstoord worden.

Figuur 6: Weergave van de toekomstige situatie (Initiatiefnemer 2021).

2.2.3 NIEUWE BEPLANTING

Langs de perceelsgrens in het noorden van het onderzoeksgebied, zal een nieuwe groenbuffer op talud (hoogte 2 m) worden voorzien. Deze groenbuffer bestaat uit inheems bosgoed en inheemse bomen op hoogstam. Hier zal het bodemarchief tussen de 0,5 en 1 m-mv diep verstoord worden.

2.2.4 ZONE WAAR GEEN WERKEN GEPLAND ZIJN

Momenteel is er binnen het onderzoeksgebied reeds een tennisclub gevestigd. In de zuidelijke helft van het onderzoeksgebied zijn twee tennisvelden aanwezig die zullen behouden blijven. De oppervlakten van deze terreinen bedragen 2.332m² en 673m². In de noordelijke helft van het onderzoeksgebied staat een gebouw (2.067 m²) dat zal blijven staan.

Er is tevens een parking in kiezelstenen (ca. 1.040 m²) en een oprit in beton (ca. 315 m²) aanwezig in de zuidwestelijke hoek van het onderzoeksgebied. Er loopt daarnaast een pad in klinkers (ca. 150 m²) vanaf de parking naar het gebouw. Binnen deze zones van het onderzoeksgebied zijn geen werken gepland en zullen alle structuren dus behouden blijven.

De momenteel aanwezige bomen rondom het bestaande terrein van 673,4 m², rondom de parking, binnen de bestaande bufferzones en langs de Koningshofbaan zullen behouden blijven.

2.2.5 CONCLUSIE

Binnen een groot deel van het onderzoeksgebied zijn geen werken gepland. Dit gaat om een totale oppervlakte van ca. 11.520 m². De werken vinden zich voornamelijk plaats in de westelijke helft van het onderzoeksgebied (5.177 m²).

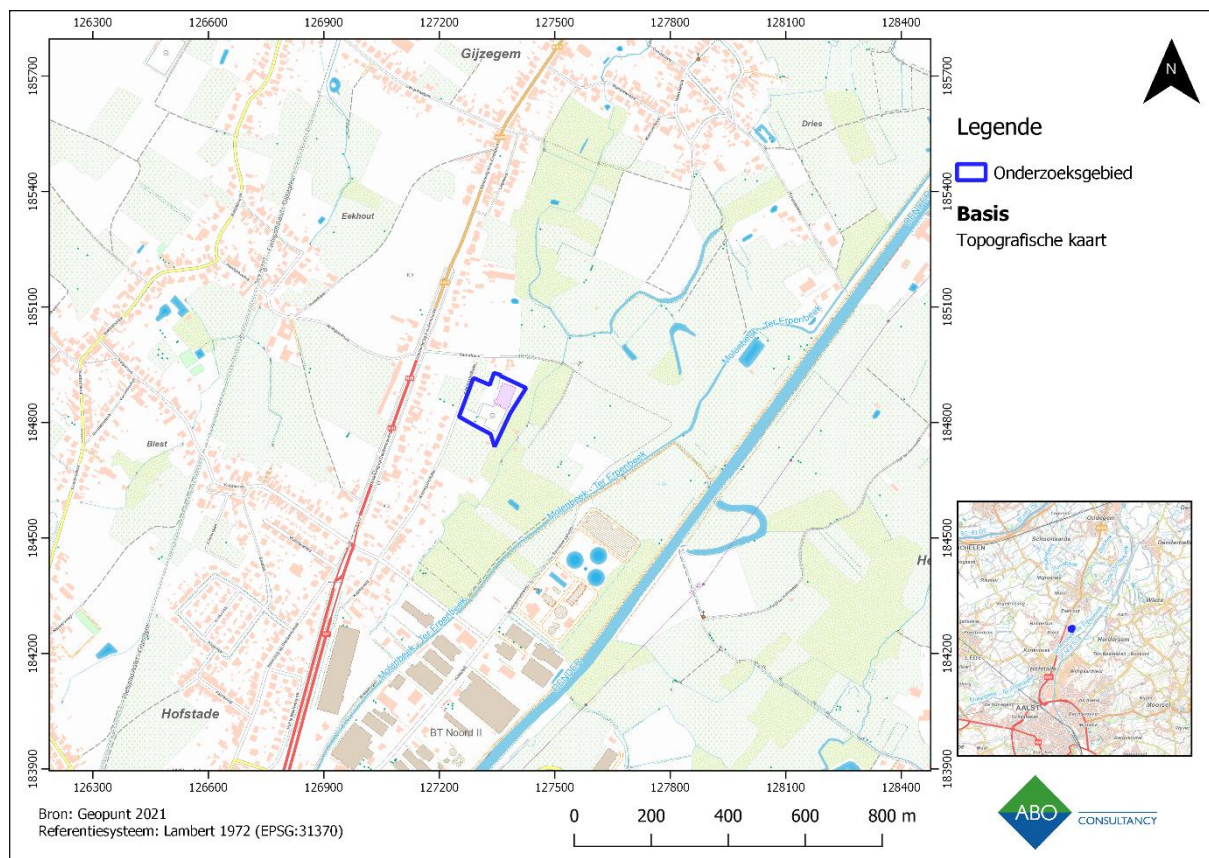
Figuur 7: GRB met aanduiding van de zone waarin geplande ingrepen gepland zijn.

3 ASSESSMENTRAPPORT: LANDSCHAPPELIJKE ANALYSE

3.1 TOPOGRAFISCHE SITUERING

3.1.1 TOPOGRAFIE

Op de topografische kaart wordt er een gebouw en een tennisveld binnen de oostelijke helft van het onderzoeksgebied weergegeven. Het onderzoeksgebied bevindt zich aan de Koningshofbaan, een straat die gekenmerkt wordt door lintbebouwing. Het ligt ongeveer 950 m ten noorden van het centrum van Hofstade en ca. 4 km ten noorden van het centrum van Aalst.

Figuur 8: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied

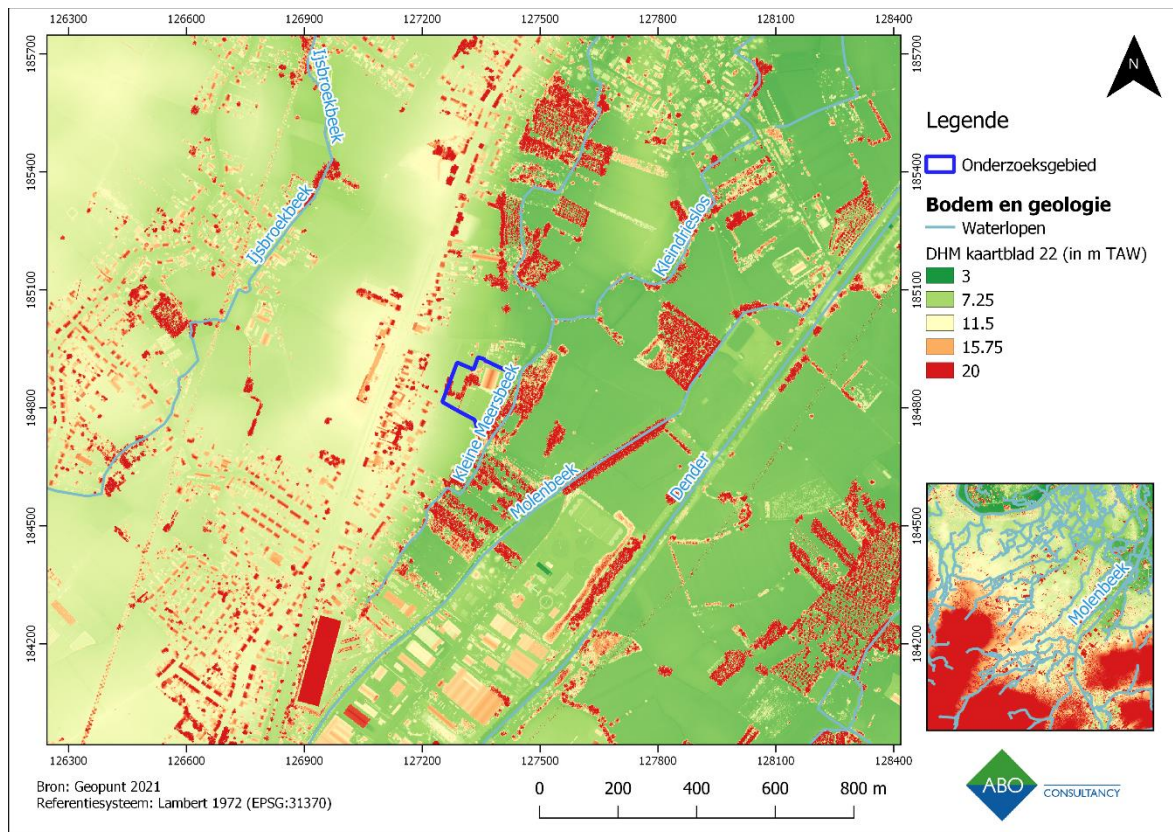
3.1.2 HOOGTEVERLOOP

Het reliëf wordt weergegeven in de vorm van een Digitaal Terreinmodel-kaart (DTM) en de Skyviewkaart (Figuur 10). Aalst is ontstaan op de plaats waar de noordoostelijke uitloper van een leemrug overgaat in de alluviale vlakte van de Dender. De historische stadskern bevindt zich langs de westelijke oever van de Dender. Het onderzoeksgebied situeert zich echter ten noorden van Aalst, ter hoogte van het lager gelegen dorp Hofstade. Het terrein is op enkele honderden meters van de (thans gekanaliseerde) Dender gelegen en bevindt zich binnen de alluviale vlakte van deze rivier (Figuur 9). Daarnaast stroomt de lokale waterloop genaamd de Kleine Meersbeek op ca. 30 m ten oosten van het onderzoeksgebied. Het gebied was in het verleden allicht zeer nat en gevoelig voor overstromingen.

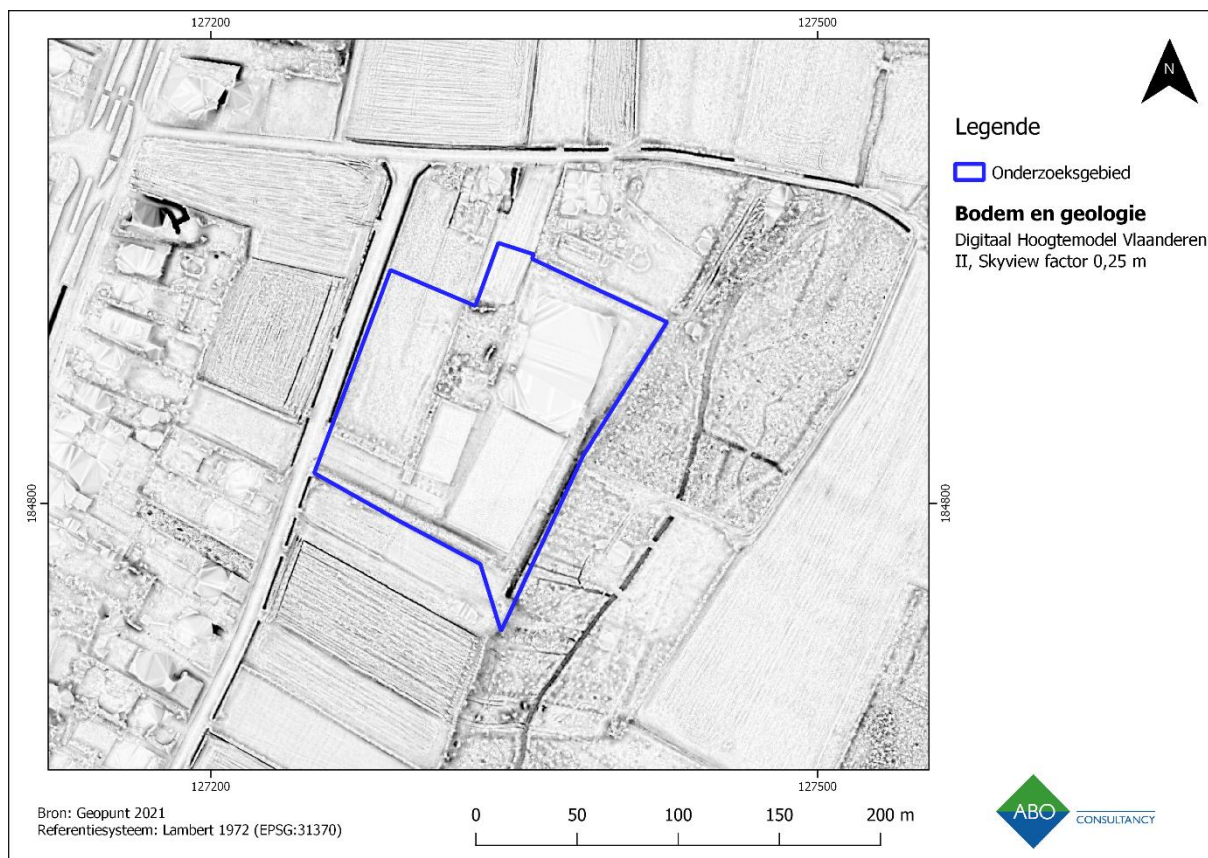
Op de DHM-kaart is tevens te zien dat het hoogteprofiel binnen het onderzoeksgebied onregelmatig van aard is. Het bevindt zich op een hoogte tussen de 5 en 9 m TAW. De noordelijke, oostelijke en

zuidelijke randen zijn hoger gelegen dan het overige deel van het onderzoeksgebied. Daarnaast is er binnen de westelijke helft van het onderzoeksgebied een hoger gelegen zone zichtbaar die onregelmatig van vorm is. Tevens wordt het gebouw op een hoger gelegen zone afgebeeld.

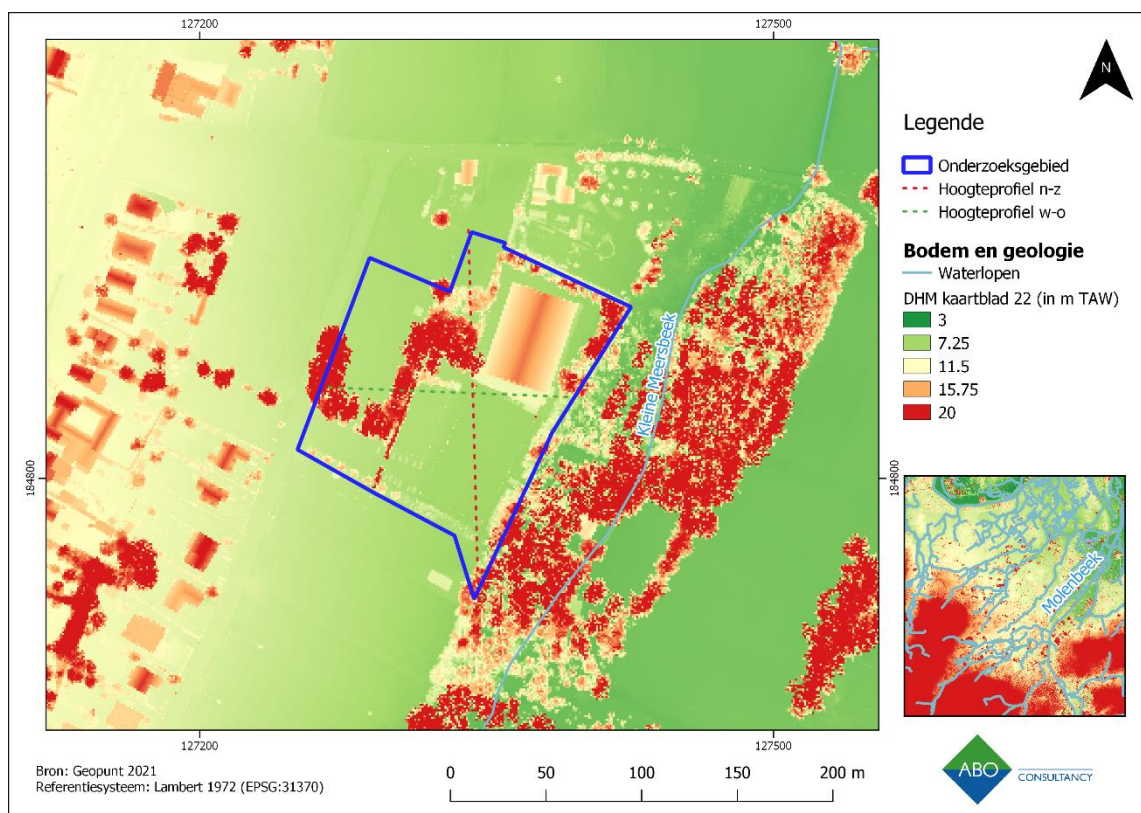
Binnen de Skyviewkaart zijn de weergegeven contouren te associëren met de parking, de tennisvelden, het gebouw, de beboste zone en de grasweide (Figuur 10).

Figuur 9: Digitaal Hoogte Model (uitgezoomd) met aanduiding van het onderzoeksgebied en nabije waterlopen.

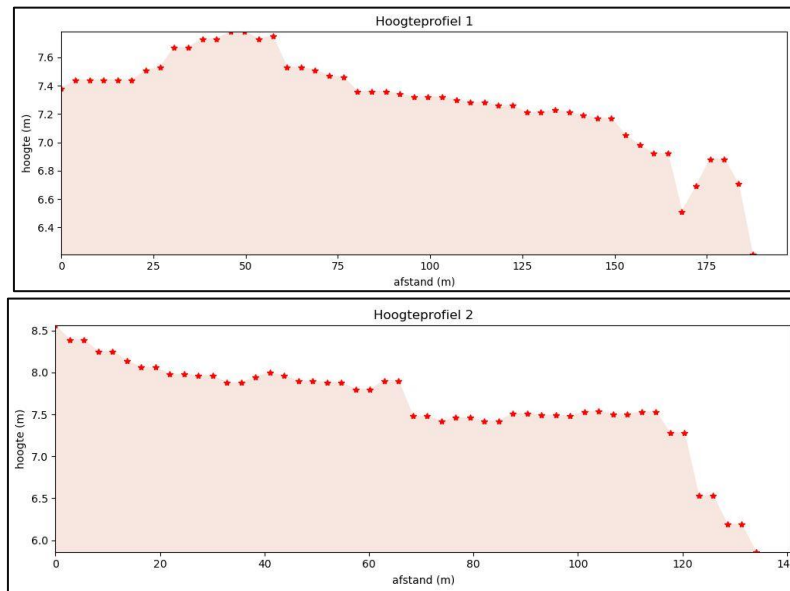

Figuur 10: Skyviewkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied

Figuur 11: Locaties hoogteprofielen binnen het onderzoeksgebied.

Het hoogteprofiel binnen het onderzoeksgebied is onregelmatig van aard. Het noordelijke deel van het onderzoeksgebied bevindt zich op ca. 7,40 m TAW, waarna de hoogte langzaam stijgt naar ca. 7,75 m TAW ter hoogte van de beboste zone. Vanaf hier daalt de hoogte van het maaiveld naar ca. 6,25 m TAW richting het zuiden, zie hoogteprofiel 1. De hoogte van het maaiveld daalt tevens van west (8,53 m TAW) naar oost (5,87 m TAW), zie hoogteprofiel 2 (Figuur 11 en Figuur 12).

Figuur 12: Hoogteprofielen 1 en 2 (Geopunt 2021).

3.2 BODEMKUNDIGE EN GEOLOGISCHE SITUERING

3.2.1 BODEMKAART

Volgens de Bodemkaart is de ondergrond van het onderzoeksgebied binnen verschillende bodemtypes gekarteerd die kenmerkend zijn voor de Zandleemstreek (Figuur 13).

Het zuidwestelijke deel van het onderzoeksgebied is gekarteerd als een droge zandleembodem met textuur B-horizont (**Lba**). Bij deze gronden is de Ap-horizont donkerbruin van kleur en ca. 25 cm dik. De bovengrond is hierbij matig humeus en leunt op een bruine overgangshorizont. Hieronder komt een B-horizont voor die een kleiige textuur vertoont.

De ondergrond van het centrale gedeelte van het onderzoeksgebied is gekarteerd als een matig droge zandleembodem met textuur B-horizont (**Lca**). De Ap rust hier op een E-horizont of op een B-horizont. De B-horizont is hierbij aangereikt met klei en sesquioxiden.

De oostelijke helft van het onderzoeksgebied is gekarteerd als een matig natte zandleembodem zonder profiel (**Ldp**). Dit betreft een colluviale grond die gekenmerkt wordt door een laag recent geërodeerd materiaal. Door de aanwezigheid van colluvium kunnen de onderliggende pakketten worden afgedekt en kunnen ze goed bewaard zijn gebleven. Er moet daarbij wel rekening gehouden worden dat colluvium ook vondsten in secundaire contexten kunnen bevatten. Deze vondsten zijn getransporteerd vanuit hoger gelegen gebieden.

De ondergrond van het uiterst noordwestelijke deel van het onderzoeksgebied is gekarteerd als matig droge zandleembodem zonder profiel (**Lcp**). Ook dit betreft een colluviale grond waarbij de donker

Legende

Onderzoeksgebied

Bodem en geologie
Bodemkaart: bodemtypes

Basis
GRB-basiskaart (grijswaarden)

Bron: Geopunt 2021
Referentiesysteem: Lambert 1972 (EPSG:31370)

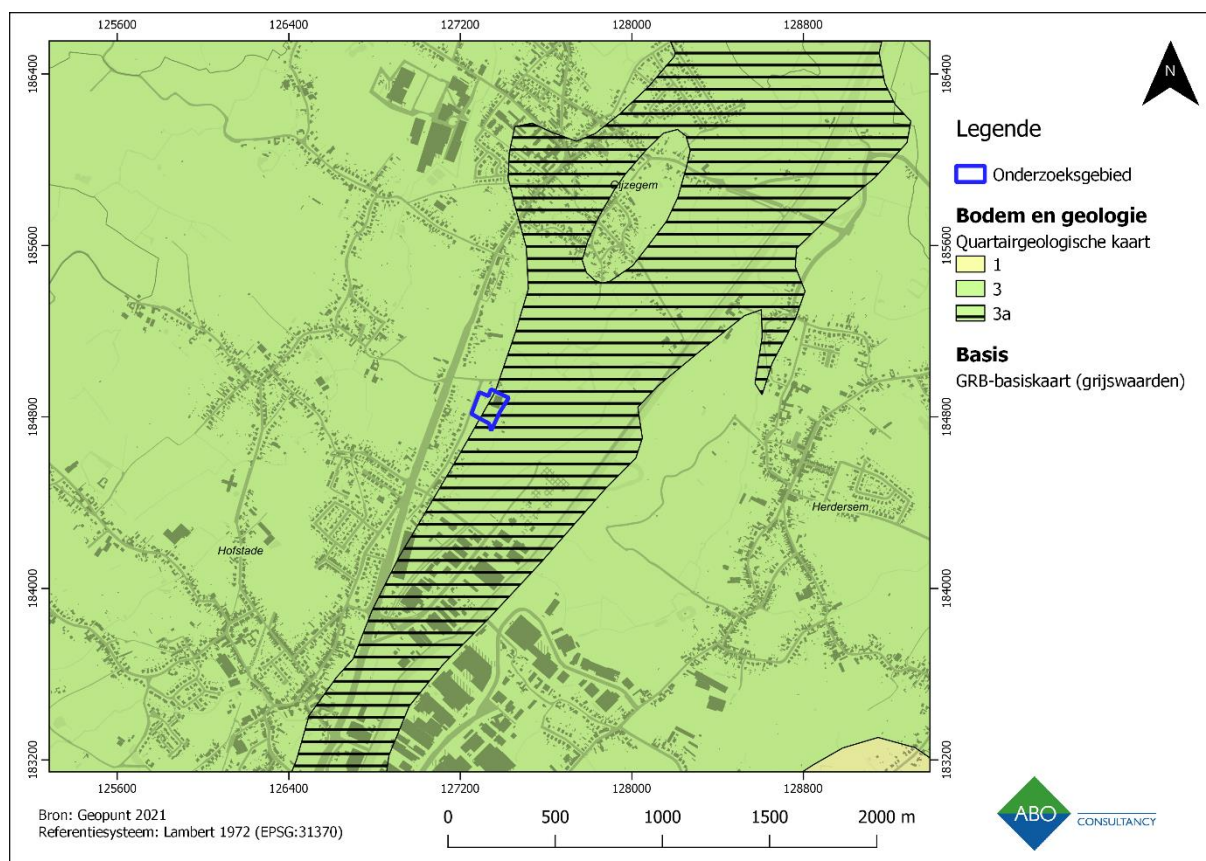
0 50 100 150 200 m

Binnen de zone van de geplande ingrepen wordt voornamelijk een matig droge zandleembodem met textuur B-horizont (**Lca**) verwacht. Dit betreft een podzol. Podzols zijn ontstaan in het vroeg Holoceen op zogenaamde dekzandgronden. Ze bestaan uit dekzand waarop gedurende een lange periode verschillende bodemprocessen hebben ingewerkt. Dit betekent dat een podzol een indicatie kan zijn voor de aanwezigheid van een goed bewaringspotentieel omtrent steentijd. Plaatselijk worden er matig droge zandleembodems zonder profiel (**Lcp**) en droge zandleembodems met textuur B-horizont (**Lba**) verwacht. Daarnaast leunt deze zone tegen een gekarteerde colluviale bodem (**Ldp**).

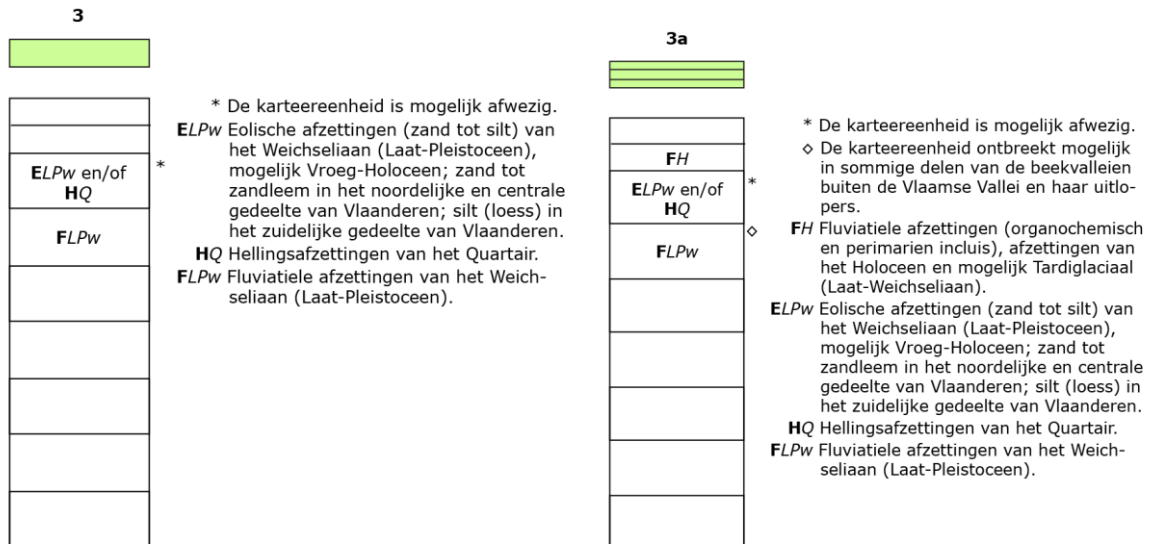
3.2.2 QUARTAIRGEOLOGISCHE KAART

Volgens de quartairgeologische kaart is het merendeel van het onderzoeksgebied gekarteerd binnen profieltype 3a. Dit type bestaat uit fluviatiele afzettingen uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), met daarboven een laag eolische afzettingen van (zand tot silt) uit het Weichseliaan (Laat Pleistoceen) of mogelijk het Vroeg Holocene. Deze laag kan voorkomen met hellingsafzettingen uit het Quartair. De bovenste laag bestaat uit fluviatiele afzettingen (organisch en perimarien inclusief). Deze afzettingen dateren uit het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan).

De Quartairgeologische sequentie geeft mooi de landschappelijke ligging weer van het onderzoeksgebied op het grensgebied van de alluviale vlakte van de Dender. Het westelijke deel van het onderzoeksgebied ligt binnen profieltype 3. Het gaat hier om eolische afzettingen van bodempartikels die bij het uitschuren van de Denderbedding werden opgeworpen en afgezet.

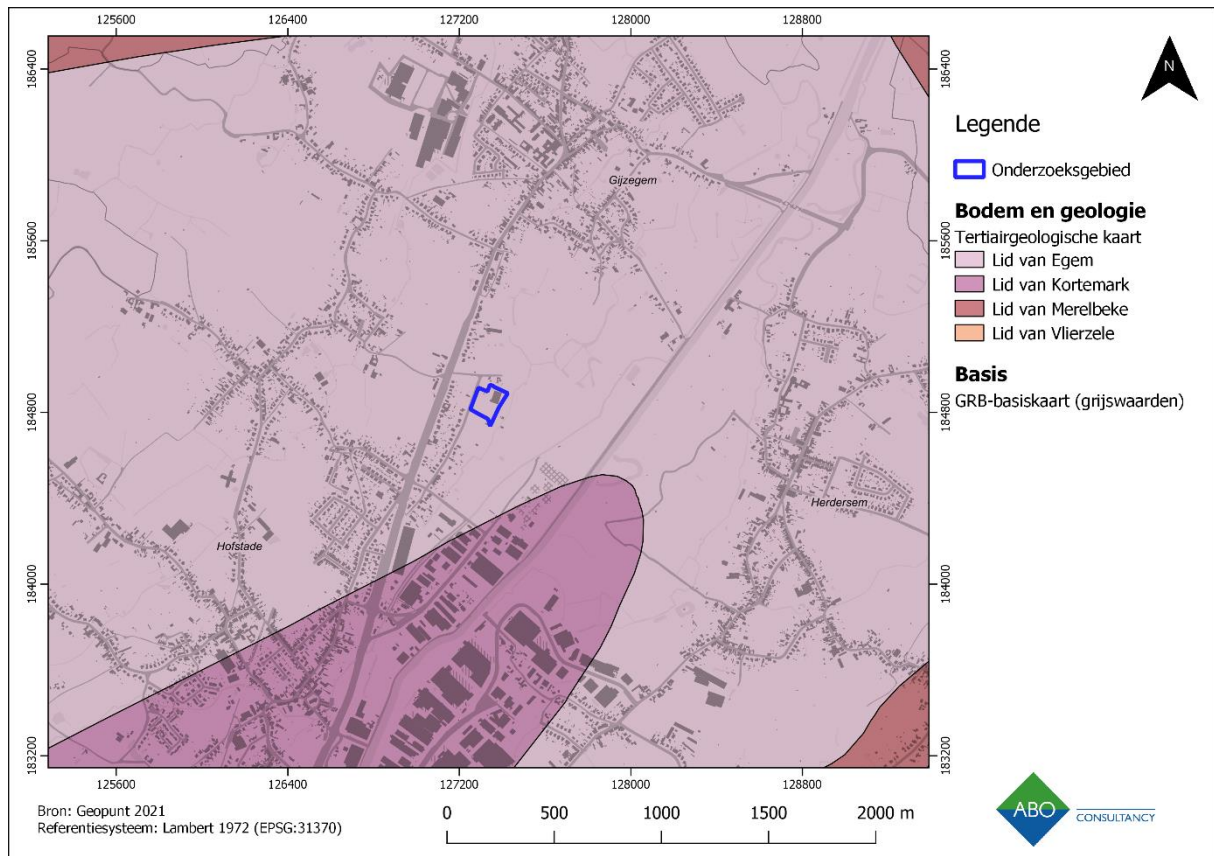
Figuur 14: Gedigitaliseerde quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

Figuur 15: Quartairgeologische sequentie ter hoogte van het onderzoeksgebied (Geopunt 2021).

3.2.3 TERTIAIRGEOLOGISCHE KAART

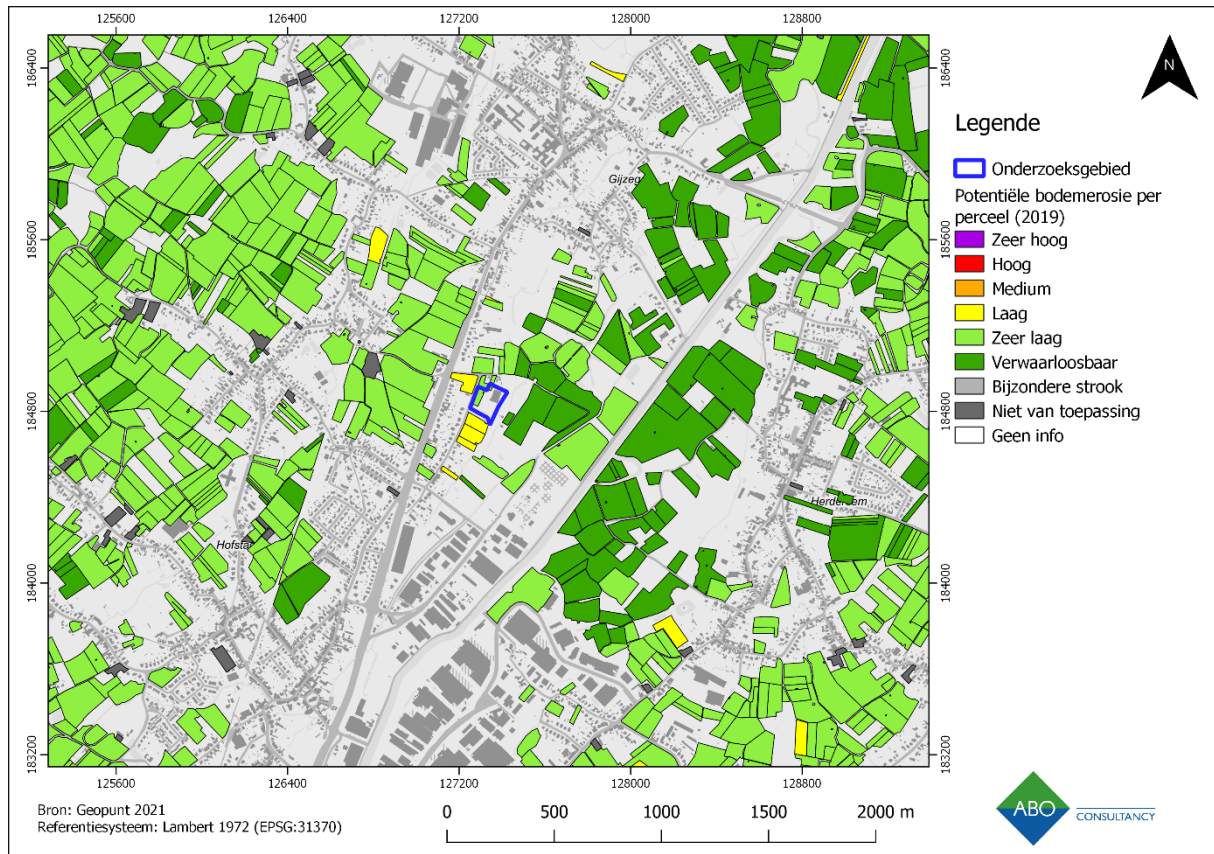
De tertiaire ondergrond in het onderzoeksgebied wordt gekenmerkt door de Formatie van Tielt, Lid van Egem. Deze laag wordt gekenmerkt door grijsgroen zeer fijn zand, daarnaast zijn er kleilagen en zandsteenbanken aanwezig. De laag is verder ook glauconiet- en glimmerhoudend (Figuur 16). Volgens de Tertiaire isohypsen komt deze laag voor op een diepte van iets minder dan 5 m-mv. De kans is dus klein dat de tertiaire lagen worden aangesneden tijdens de uitvoering van de werken.

Figuur 16: Gedigitaliseerde tertiairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

3.2.4 BODEMEROSIEKAART

Volgens de Bodemerosiekaart staat enkel het noordwestelijke deel van het onderzoeksgebied aangegeven met een zeer laag bodemerosiepotentieel. Voor het overige deel van het onderzoeksgebied is geen informatie beschikbaar omtrent het potentiële bodemerosiepotentieel. Het bevindt zich echter in een omgeving waarin de percelen zijn gekarteerd als terreinen met een verwaarloosbaar tot laag bodemerosiepotentieel (Figuur 17). Een lage impact van erosie bevordert de bewaring van de oorspronkelijke bodemopbouw en bijgevolg ook van eventueel aanwezige archeologische resten.

Figuur 17: Bodemerosiekaart op perceelsniveau met aanduiding van het onderzoeksgebied.

3.2.5 BODEMGEBRUIKSKAART

De bodemgebruiksk kaart toont de inrit (grijs), parking (grijs), tennisvelden (grijs) en het gebouw (rood) binnen het onderzoeksgebied. Het overige deel staat aangegeven als groenzone.

Figuur 18: Bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4 ASSESSMENTRAPPORT: ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Geraadpleegde bronnen hoofdstuk 4 met betrekking tot archeologische voorkennis	Toelichting
Inventarissen	
Inventaris archeologische zone	Buiten archeologische zone
Inventaris bouwkundig erfgoed	Niet van toepassing
Beschermde stads- en dorpsgezichten	Niet van toepassing
Centrale Archeologische Inventaris (CAI)	Relevant, cf. 4.2.1
Inventaris historische stadskern	Niet van toepassing
Inventaris gebieden waar geen archeologie te verwachten valt	Niet van toepassing
Wereldoorlogrelicten	Niet van toepassing
Cartografische bronnen	
Fricxkaart (ca. 1745)	Relevant, cf. 4.3.1
Villaretkaart (1475-1748)	Relevant, cf. 4.3.2
Ferrariskaart (ca. 1771-1778)	Relevant, cf. 4.3.3
Atlas der Buurtwegen (ca. 1841)	Relevant, cf. 4.3.4
Vandermaelenkaarten (1846- 1854)	Relevant, cf. 4.3.5
Poppkaarten (1842-1879)	Relevant, cf. 4.3.6
Topografische kaart 1873	Relevant, cf. 4.3.7
Topografische kaart 1939	Relevant, cf. 4.3.8
Ortholuchtfoto's	
Kleinschalige zomeropnamen, zwart-wit, 1971	Relevant, cf. 4.4
Kleinschalige zomeropnamen, kleur, 1979-1990	Relevant, cf. 4.4
Middenschalige winteropnamen, kleur, 2020	Relevant, cf. 4.4

Tabel 2: Geraadpleegde bronnen (Cartesius, Geopunt 2021).

4.1 HISTORISCH KADER

4.1.1 AALST

Aalst is ontstaan op de noordoostelijke uitloper van een leemrug aan de rand van de alluviale vlakte van de Dender. De bedding van de rivier bevindt zich zeer dicht tegen de leemrug waardoor verondersteld

kan worden dat zich hier al zeer vroeg een belangrijke oversteekplaats bevond. Ter hoogte van de Molenbeek (ten noordoosten van de stadskern, Hunnegem) zijn prehistorische resten gevonden. Ook nabij de Siesegemkouter (ten westen van de stadskern) zijn er resten uit deze periode aangetroffen. Het gaat hier dan voornamelijk om vuursteenvondsten uit het vroeg- en midden-mesolithicum. Ook werd er een crematiegraf uit de midden-bronstijd aangetroffen en bewoningssporen uit de ijzertijd. De naam Aalst zou teruggaan op het Oud-Germaanse 'Alhusta' wat prehistorisch heiligdom betekent (Agentschap Onroerend Erfgoed 2021). Het onderzoeksgebied bevindt zich ten noorden van de historische stadskern van Aalst.

Er zijn ook aanwijzingen van bewoning tijdens de Gallo-Romeinse periode. De heirbaan Asse-Gent loopt bv. over Aalst. Her en der werden bij opgravingen ook sporen uit deze periode aangetroffen (Agentschap Onroerend Erfgoed 2021).

In 868 wordt Aalst voor de eerste maal schriftelijk vermeld. Er wordt melding gemaakt van de 'villa Alost' in eigendom van de abdij van Lobbes in Henegouwen. Dit Karolingische landgoed had als zetel het Zelhof, ter hoogte van de huidige Burchtstraat en het Stedelijk Museum (Oud Gasthuys). Deze locatie bevindt zich nabij de natuurlijke loop van de Dender die midden 20ste eeuw gedempt werd. De groei van deze pre-stedelijke kern werd gestimuleerd door de nabijheid van de handelsroute Brugge-Keulen.

Midden 11de eeuw richtte de graaf van Vlaanderen een burcht op tegenover het Zelhof (aan de overkant van de Dender) als militair steunpunt voor het graafschap. Het ging hier om een D-vormige omwalling die bestond uit een ca. 20 meter brede gracht met aarden wal. In het oosten sloot deze aan op de Dender. De groei van deze *portus* luidde het verval in van het Zelhof. Deze kern, met een haven ter hoogte van de huidige werf (Molenstraat) breidde zich verder uit naar de huidige Grote Markt en de vijf straten die er op uitkomen (Kattestraat, Molenstraat, Nieuwstraat, Korte Zoutstraat en Kerkstraat). Begin 12de eeuw was dit hele gebied omwald en had vijf stadspoorten. Aalst kreeg stadsrechten in 1160 en werd door de Graven van Aalst als hoofdplaats van hun heerlijkheid gekozen. Het Schepenhuis (ca. 1225) is het oudste van de Nederlanden en getuigt van deze functie. Ca. 1241 werd op de locatie van het vroegere Zelhof een gasthuis gebouwd (Agentschap Onroerend Erfgoed 2021).

Tijdens de 14de eeuw is de Grote Markt reeds het middelpunt van de stad, de voornaamste straten komen hier in stervorm op uit. In deze periode wordt de stad omwald door een ringmuur met 25 torens en 6 poorten. Op de rechteroever van de Dender werd een gebied van ca. 10 ha mee opgenomen in de omwalling om de haven veilig te stellen. Op het stadsplan van Deventer uit de 16de eeuw is dit duidelijk te zien. Het studiegebied bevindt zich op enige afstand ten noorden van deze versterkingen in onbebouwd gebied.

Gedurende de 15de eeuw werd op dezelfde locatie als het oude Schepenhuis (Grote Markt) een nieuw Schepenhuis met Belfort gebouwd. Ook werd de bouw van de Sint-Martinuskerk (Kerkstraat) angevat. Aalst had tussen de 14de en 17de eeuw meermaals te lijden van de pest. De stad werd ook regelmatig vernield. Onder meer door de Gentenaars in 1380, de Spanjaarden in 1576 en de Hollandse troepen in 1645. De versterkingen werden dan ook vaak heropgebouwd. In 1667 liet de Franse maarschalk Turenne zowel de versterkingen als het merendeel van de bebouwing vernietigen. Daarom is helaas slechts weinig architectuur van voor die tijd bewaard gebleven (Agentschap Onroerend Erfgoed 2021). Op de Sanderuskaart (1649) zien we Aalst enkele decennia voor de wallen zullen geslecht worden. De stadsomwalling is nagenoeg hetzelfde gebleven als tijdens de 14de eeuw, wel zijn er bastions aan de buitenranden toegevoegd. Op de Sanderuskaart zijn ook een aantal kloosters binnen de stadsmuren te zien.

Tijdens de 18de eeuw werd de steenweg die Aalst verbindt met Brussel en Gent aangelegd. De Dender werd deels gekanaliseerd, onder andere ter hoogte van het studiegebied. Wat nog overschoot van de

stadsomwalling werd tijdens deze periode afgebroken. Na de Franse revolutie werden de kloosterorden afgeschaft en werden ook de meeste van deze gebouwen afgebroken. Zo ontstonden open pleinen in de stad.

Tijdens de eerste helft van de 19de eeuw werd de bebouwing in de stad uitgebreid naar de voormalige stadswallen en zo ontstond de ring rond Aalst (oorspronkelijk een brede boulevard). De spoorlijn Brussel-Aalst-Gent en de voltooiing van de kanalisatie van de Dender zorgden voor een bloei van de industrialisatie. Dit zorgde voor de oprichting van diverse fabrieken binnen de stad die voornamelijk actief waren binnen de textiel- en graannijverheid (Agentschap Onroerend Erfgoed 2021).

4.1.2 HOFSTADE

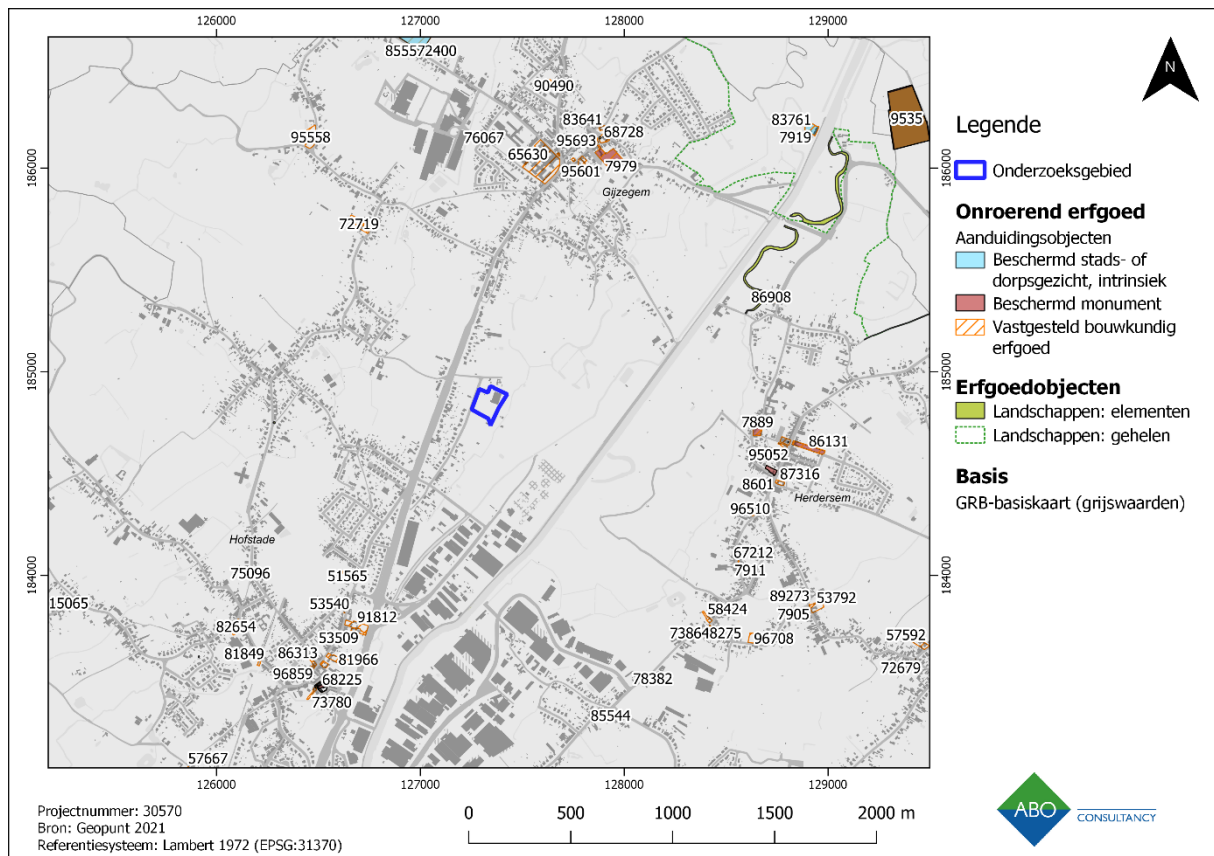
Ook de regio van Hofstade was bewoond in de Romeinse tijd. Zo werden er op de Steenweg, die parallel ten westen van het onderzoeksgebied loopt, resten van een Romeins gebouw aangetroffen. Specifiek gaat het om resten van een tempelstructuur. Daarnaast zijn hier resten van scherven opgegraven (Inventaris Onroerend Erfgoed, thema ID: 13413). Op ca. 75 m ten zuidoosten van deze Gallo-Romeinse tempel is tevens een Romeinse villa opgegraven door De Laet in 1947. Daarnaast zijn er mogelijke aanwijzingen voor een Romeinse nederzetting ten zuiden van de tempel. Er zijn hier namelijk puinlagen van enkele gebouwen en bestrating opgegraven. Deze structuren kunnen gedateerd worden tussen het midden van de eerste eeuw tot het midden van de tweede eeuw. Tevens is er ter hoogte van de zuidhelling van de Steenberg een ijzertijdgrafveld aangetroffen (De Beenhouwer in Van Doorselaer 1996, 155).

Historische bronnen vermelden Hofstade echter pas in 1096. In een document wordt beschreven dat de abdij van Vorst grote eigendommen in Hofstade bezat. In deze tijd bezaten de Heren van Hofstade een heerlijkheid die later werd overgedragen aan de Graaf van Vlaanderen. Later in 1630 werd deze overgegeven aan baron van Lede, Willem Bette (Inventaris Onroerend Erfgoed, thema ID: 13413).

Het centrum van Hofstade is ontwikkeld naast de Oude Dender. Bewoning concentreerde zich eerst langs de Hoogstraat en liep later verder uit langs de Zijpstraat (Inventaris Onroerend Erfgoed, thema ID: 13413).

4.2 INVENTARISSEN ONROEREND ERFGOED

Voor de beschrijving van het geïnventariseerde erfgoed in de omgeving van het onderzoeksgebied wordt het Geoportaal Onroerend Erfgoed gebruikt. Er bevinden zich in de directe omgeving van het onderzoeksgebied geen erfgoedwaarden. Doordat alle erfgoedwaarden op een minimale afstand van ca. 1,5 km ten opzichte van het onderzoeksgebied zijn gelegen, zijn deze minder relevant voor de bureaustudie en zullen ze niet worden besproken.

Figuur 19: GRB met weergave van de erfgoedwaarden in de omgeving van het onderzoeksgebied.

4.2.1 CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI)

Om het archeologisch potentieel in de regio te schetsen, wordt de Centrale Archeologische Inventaris geraadpleegd. Zoals in Figuur 20 is te zien, is de directe omgeving rijk aan steentijd artefactensites. De omgeving is namelijk tussen 1991 en 1994 onderworpen geweest aan een archeologische veldkartering, waarbinnen op meerdere plekken losse steentijdvondsten aangetroffen. Het onderzoeksgebied ligt binnen deze regio.

Het onderzoeksgebied ligt ca. 15 m ten zuiden van een zone waarbinnen 1 afslag is gevonden (ID: 158319). Daarnaast is het onderzoeksgebied ca. 80 m ten zuiden van een zone gelegen waarbinnen 3 afslagen zijn aangetroffen (ID: 158318). Op ca. 100 m ten zuiden van het onderzoeksgebied zijn er 5 afslagen, 3 verbrande afslagen en 1 verbrande dwarspijl gevonden (ID: 158323). In de ruimere omgeving van het onderzoeksgebied zijn daarnaast nog talloze steentijdsites aanwezig. Er zijn vooral afslagen aangetroffen.

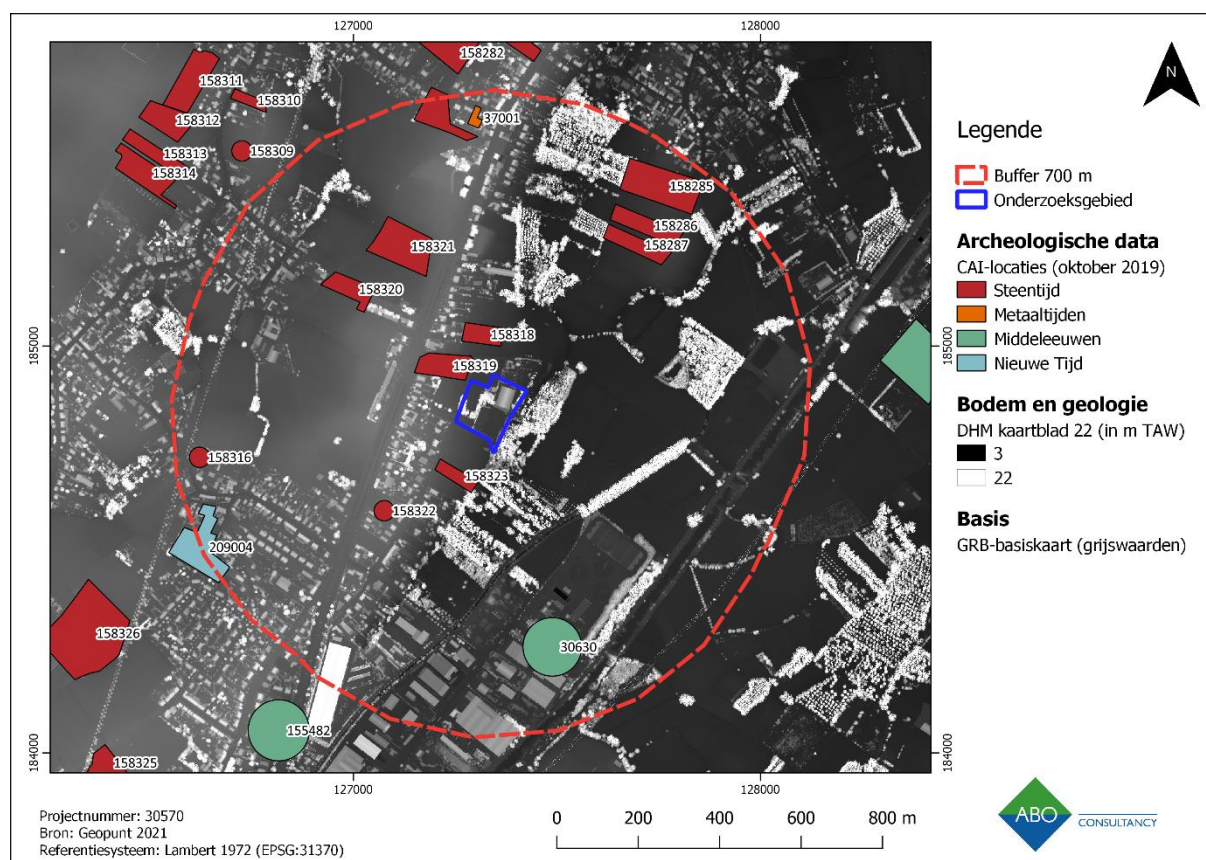
Er zijn ook aanwijzingen dat de ruimere omgeving bewoond was in de ijzertijd en de Romeinse tijd. Op een site, ca. 610 m ten noorden van het onderzoeksgebied, is er tijdens een evaluerend terreinonderzoek aardewerk uit de late ijzertijd aangetroffen (ID: 37001). Er zijn daarnaast twee brandrestengraven aan het licht gekomen die gedateerd kunnen worden tussen 60 na Chr. en de tweede eeuw na Chr. (Romeinse tijd).

De omgeving was tevens bewoond in de middeleeuwen en de nieuwe tijd. Aan de Spuiemeersenweg te Aalst, ca. 600 m ten zuiden van het onderzoeksgebied, bevond zich een motteheuvel (ID: 30630). Daarnaast zijn er ca. 700 m ten zuidwesten van het onderzoeksgebied sporen aangetroffen die gedateerd kunnen worden in de nieuwe tijd.

Op basis van de aanwezige erfgoedwaarden in de omgeving van het onderzoeksgebied, kan gesteld worden dat het potentieel tot kennisvermeerdering voornamelijk gericht is op de steentijd. Daarnaast is er ook een potentieel voor de metaaltijden, de Romeinse tijd, de middeleeuwen en de nieuwe tijd.

CAI	Locatie	Omschrijving	Datering
37001	Langehaagstraat, Aalst	Aardewerk uit de ijzertijd, crematiegraven uit de Romeinse tijd	ijzertijd, Romeinse tijd
158285	Meirbeekstraat, Aalst	Afslagen (losse vondsten)	steentijd
158286	Meirbeekstraat, Aalst	Klopper (losse vondst)	steentijd
158321	Steenweg op Aalst, Aalst	Afslagen (losse vondsten)	steentijd
158320	Huisebaan, Aalst	Afslagen (losse vondsten)	steentijd
158318	Nederhase, Aalst	Afslagen (losse vondsten)	steentijd
158319	Nederhase, Aalst	Afslag (losse vondst)	steentijd
158323	Koningshofbaan, Aalst	Afslagen, verbrande dwarspijl (losse vondsten)	steentijd
158322	Steenweg op Aalst, Aalst	Afslagen (losse vondsten)	steentijd
30630	Spuimeersensweg, Aalst	Motteheuvel -resten van drie gebouwen en houten afvoerbuis -verwoest in 1667	Volle middeleeuwen
158316	Kuipersstraat, Aalst	Afslagen en kern(losse vondsten)	steentijd
209004	Kosterijken, Aalst	Sporen van kuilen, greppels en paalkuilen	nieuwe tijd

Tabel 3: CAI meldingen rondom het onderzoeksgebied (CAI Onroerend Erfgoed 2021).

Figuur 20: DHM kaart met aanduiding van de CAI locaties binnen een straal van 1 km rondom het onderzoeksgebied.

4.2.2 ARCHEOLOGIENOTA'S WAARVAN REEDS AKTE IS GENOMEN

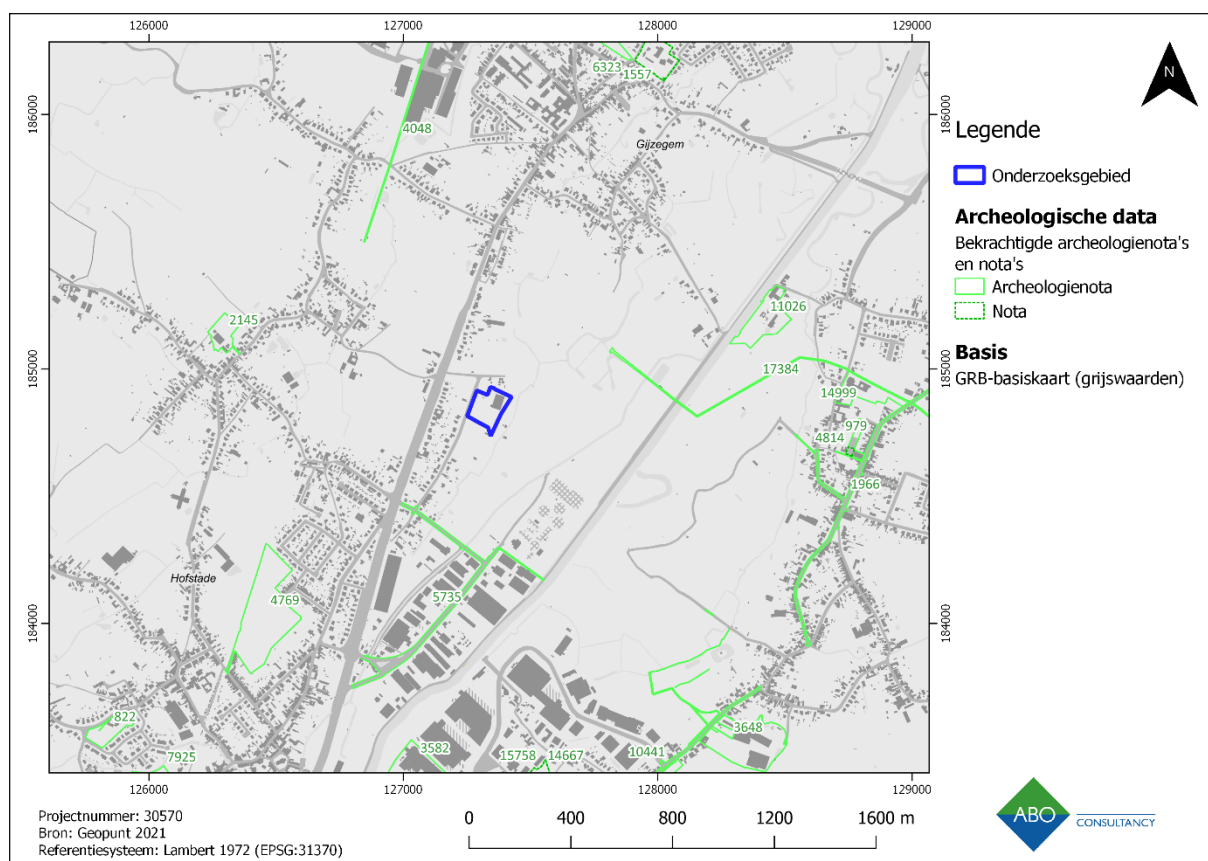
Voor een wegtracé ter hoogte van de Hekkestraat, ca. 440 m ten zuiden van het onderzoeksgebied, werd een archeologienota opgesteld door SOLVA in 2015 (ID: 5735). Binnen dit wegtracé waren er riolerings- en wegeniswerken gepland. Gezien de reeds aanwezige verstoringen (verhardingen, rioleringen, collectors) binnen het onderzoeksgebied, werd het onderzoeksgebied vrijgegeven.

Voor een zone aan de Babbelaarstraat te Hofstade, werd er een archeologienota opgesteld door Ghent Archeological Team bvba in 2015 (ID: 2145). Binnen deze zone werden er een loods en een stal gebouwd, daarnaast werden er bijbehorende structuren en infrastructuren aangelegd. Om de graad van verstoring te bepalen, werden er binnen het traject van de archeologienota enkele controleboringen uitgevoerd. Uit de resultaten van de boringen kwam naar voren dat de oorspronkelijke aanwezige zandleembodem met textuur B-horizont was aangetast. Daarnaast bleek dat een groot gedeelte van het onderzoeksgebied verstoord was. Er werd daarom een vrijgave geadviseerd (Sergant et al 2015, 41).

Voor een zone ter hoogte van het Weyveld in Hofstade werd er in 2016 een archeologische opgraving uitgevoerd door VUHbs. Hieruit bleek dat er sporen van bewoning aanwezig zijn uit de midden ijzertijd en de Romeinse tijd. Volgens VUHbs moest deze zone in 2017 worden opgenomen in de kaart van gebieden waar geen archeologie meer te verwachten valt. Doordat er in het zuiden van de projectzone een weggedeelte van 85 m lang niet in het oorspronkelijke advies was meegenomen, moest er opnieuw een archeologienota worden opgemaakt. Dit resulteerde in de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling, gezien het projectgebied reeds is opgegraven. Binnen de archeologienota werd een vrijgave geadviseerd voor het weggedeelte aangezien hier reeds een verstoring van het bodemarchief aanwezig is (ID: 4769).

ID: 3648 betreft een archeologienota met beperkte samenstelling. De geplande werken betreffen de sloop tot op het maaiveld van een aantal bedrijfsgebouwen. Het archeologische potentieel is hoog maar het potentieel tot kenniswinst is gezien de beperkte impact van de werken laag. De sloop tot op het maaiveld zal geen verstoring van de archeologische resten veroorzaken. Bijgevolg werd geen verder onderzoek geadviseerd (Acke & Bracke 2017).

Voor de aanleg van een nieuwe drinkwatertoevoerleiding over een lengte van ca. 8,2 km tussen Opwijk en Gijzegem, werd een archeologienota opgesteld door BAAC Vlaanderen in 2020 (ID: 17384). Hiervoor werden tevens op enkele locaties werfwegen voorzien. Om de bodemsamenstelling na te gaan werden er binnen het traject landschappelijke boringen uitgevoerd. Uit de resultaten van de boringen kwam naar voren dat er voor een groot deel een A-C bodemprofiel aanwezig is met plaatselijk een AE, E, EB-, Bt(s) en/of BC horizonten. Door de technische aard van de werken kunnen er op meerdere locaties geen archeologisch vervolgonderzoeken worden uitgevoerd. Daar waar het tracé een vol middeleeuwse burcht doorsnijdt, wordt echter wel een archeologische werfbegeleiding geadviseerd. Dit onderzoek is tot op heden nog niet uitgevoerd.

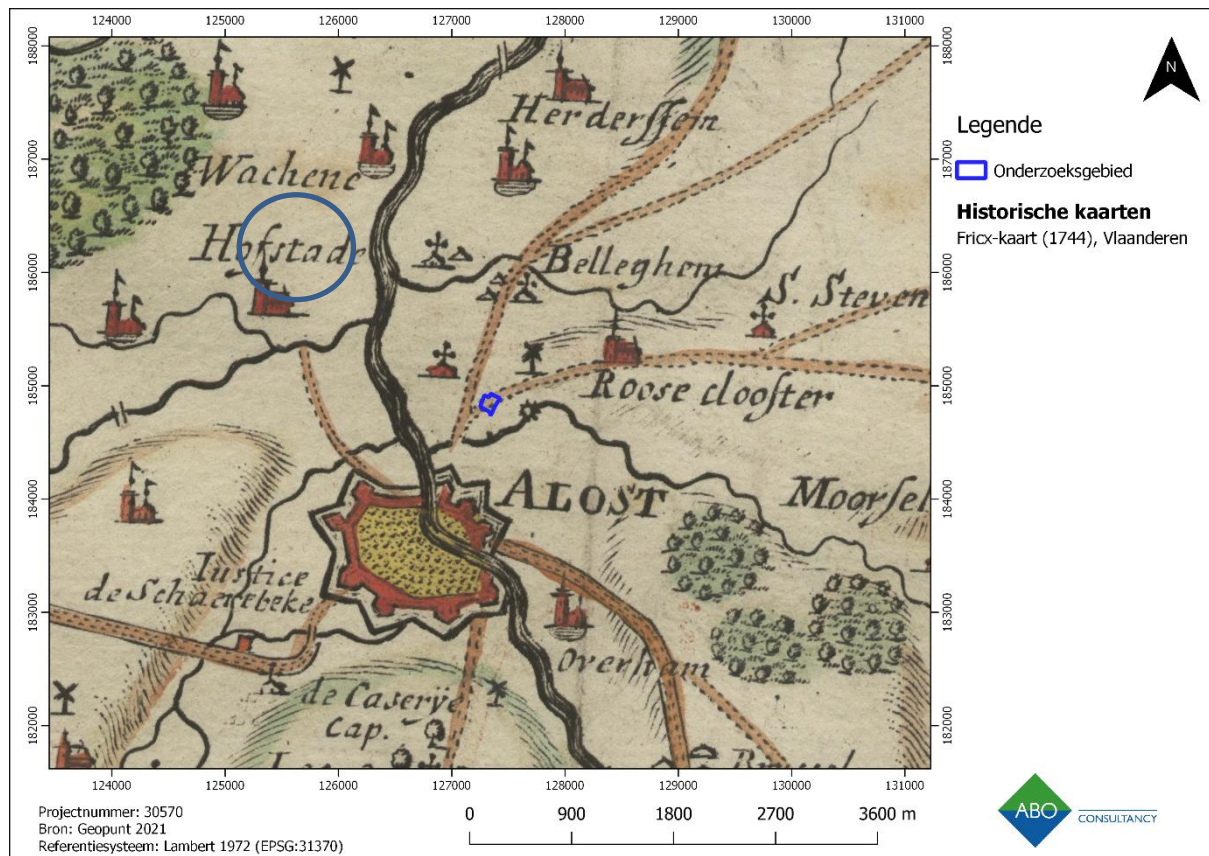

Figuur 21: GRB met weergave van de archeologienota's in de omgeving van het onderzoeksgebied waarvan reeds een aktename genomen is.

4.3 CARTOGRAFISCHE BRONNEN

4.3.1 FRICXKAART (CA. 1712)

Op de Fricxkaart is te zien dat het onderzoeksgebied te veel is opgeschoven naar het zuiden. De cirkel geeft aan waar het onderzoeksgebied zich eigenlijk dient te bevinden, namelijk wat verder ten noorden van de stadsomwalling, ter hoogte van Hofstade. Gezien de beperkte graad van detail valt van deze kaart verder weinig af te leiden (Figuur 22).

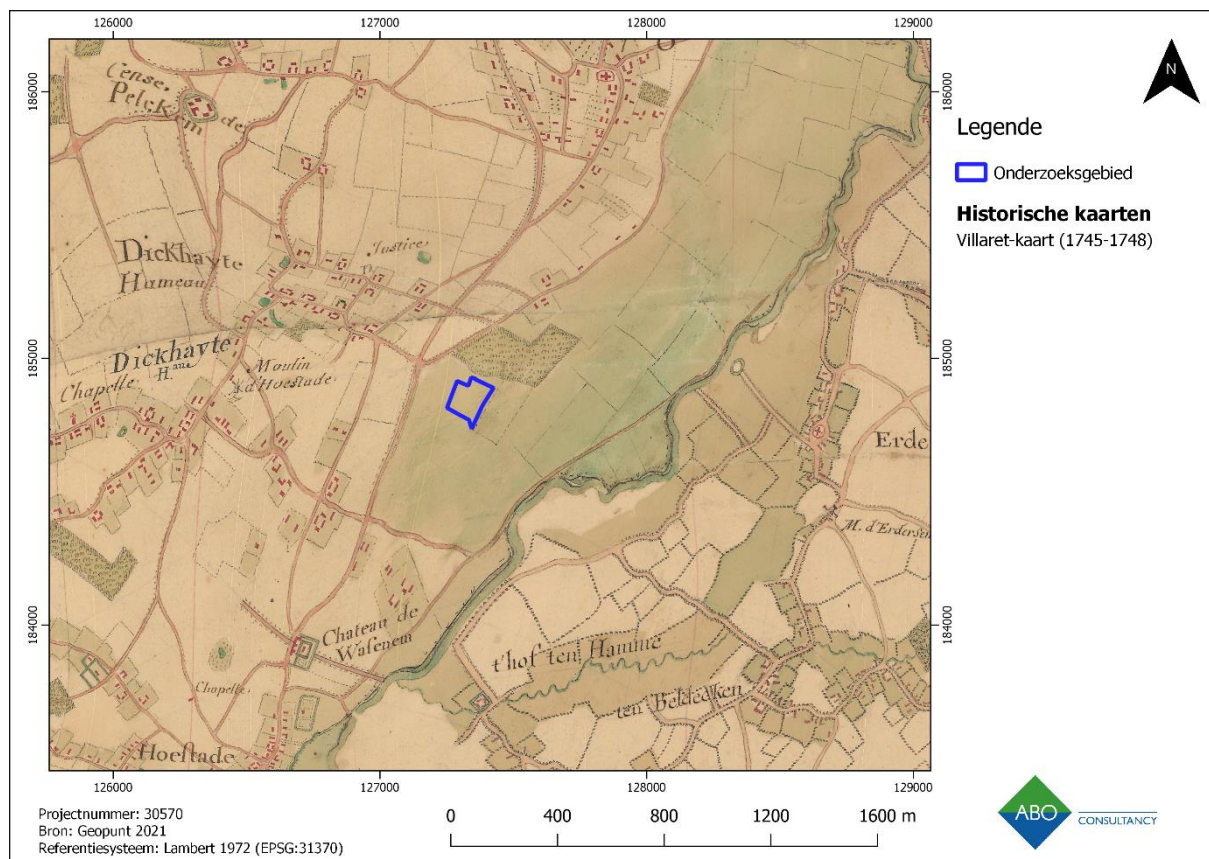

Figuur 22: Fricxkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4.3.2 VILLARET-KAART (1745-1748)

Op de Villaret-kaart is te zien dat het onderzoeksgebied zich binnen de alluviale vlakte van de meanderende Dender bevindt. Het onderzoeksgebied wordt onbebouwd weergegeven en bevindt zich ten zuiden van een bebost gebied.

Het gehucht *Dickhayte* was ten westen van het onderzoeksgebied gelegen. De dorpskern hiervan wordt gekenmerkt door lijnbebouwing. De molen d'Hoestade en een kapel eveneens genaamd Dickhayte worden hierbinnen weergegeven. Verder weg ten zuiden van het onderzoeksgebied is het kasteel de Wasenem zichtbaar.

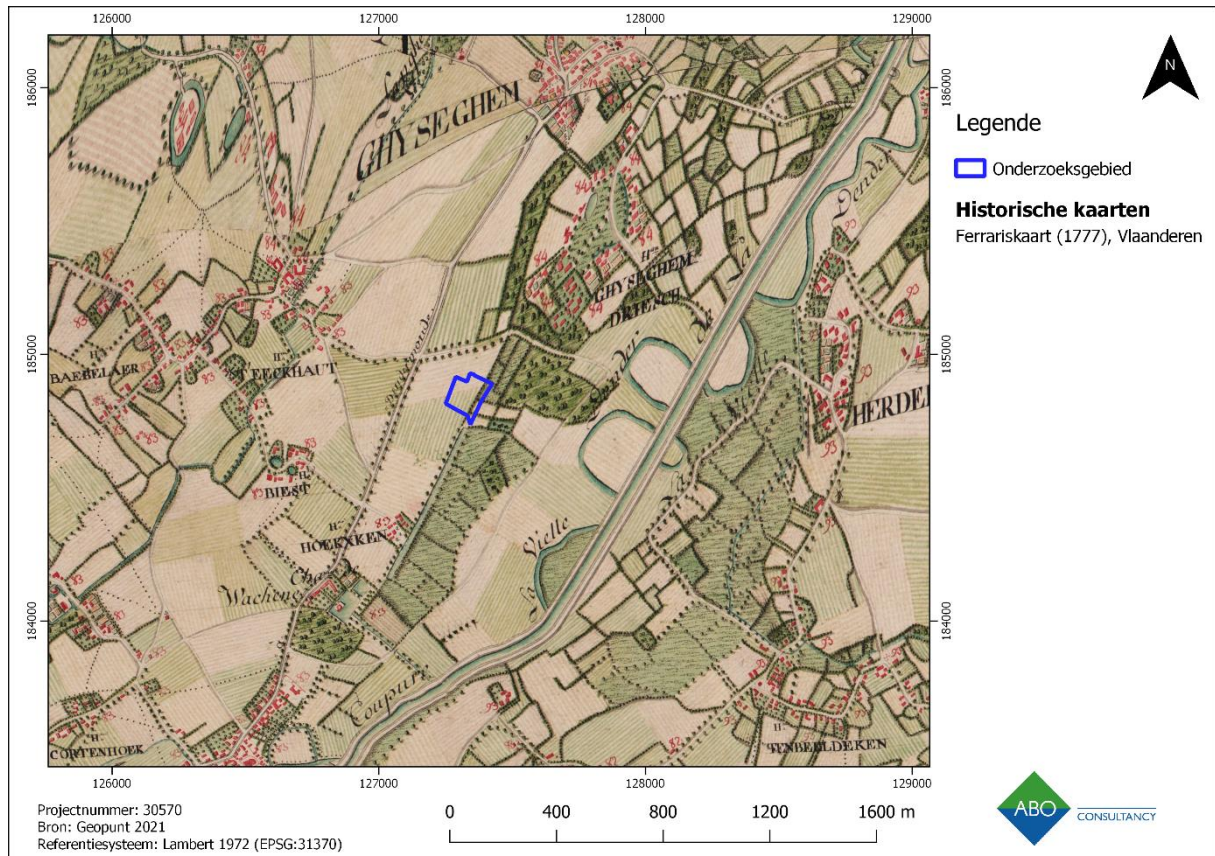
Figuur 23: Villaret-kaart (1745-1748) met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4.3.3 FERRARISKAART (CA. 1771- 1778)

De Ferrariskaart geeft een eerste duidelijke indicatie van het historisch landschap waarin het onderzoeksgebied zich bevond (Figuur 24). Het gehele onderzoeksgebied wordt nog altijd onbebouwd weergegeven binnen landbouwgrond.

Het onderzoeksgebied was omgeven door verschillende gehuchten, zo was het Ghyseghem Driesch ten noordoosten van het onderzoeksgebied gelegen en 'T Eeckhaut en Biest ten westen. Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied lag het gehucht Hoekxken waarbinnen het kasteel Wachene gelegen was.

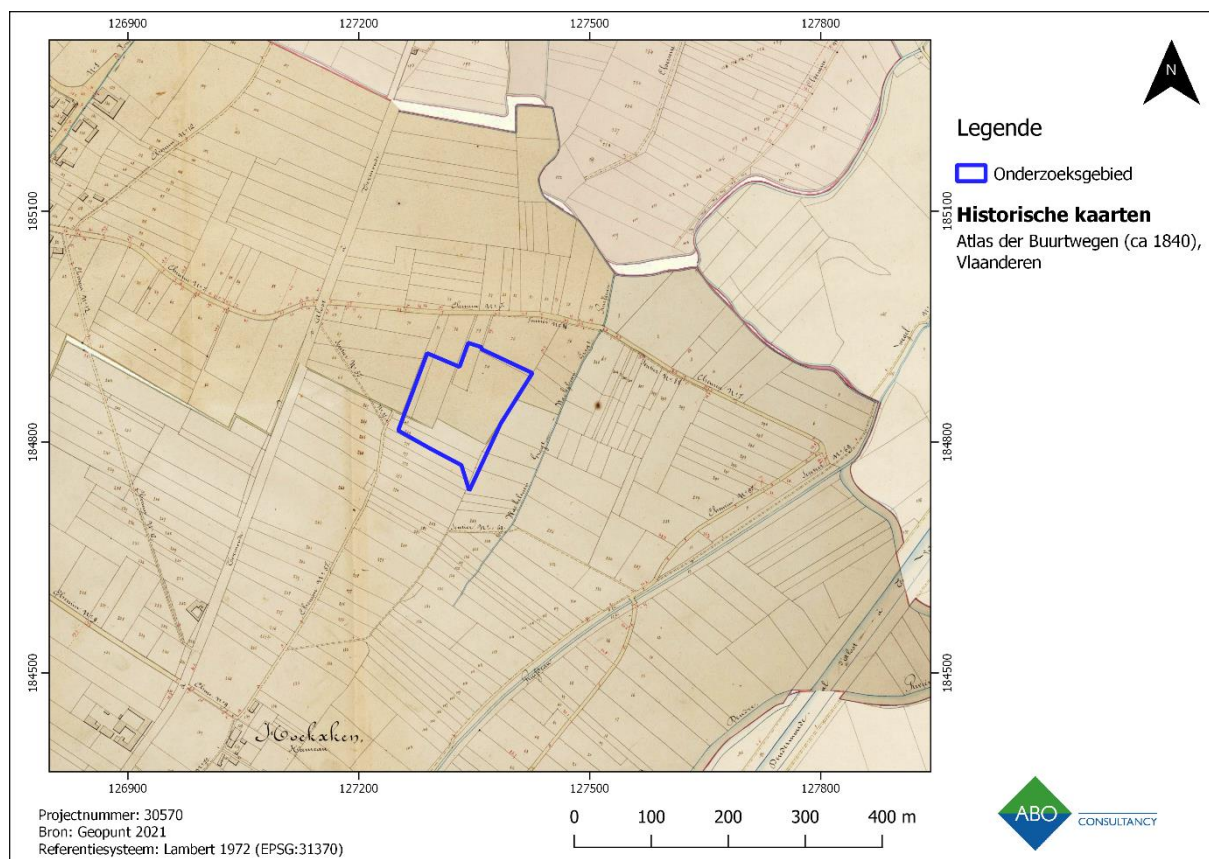
Op deze kaart zijn zowel de meanders als de rechtgetrokken loop van de Dender afgebeeld.

Figuur 24: Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4.3.4 ATLAS DER BUURTWEGEN (CA. 1841)

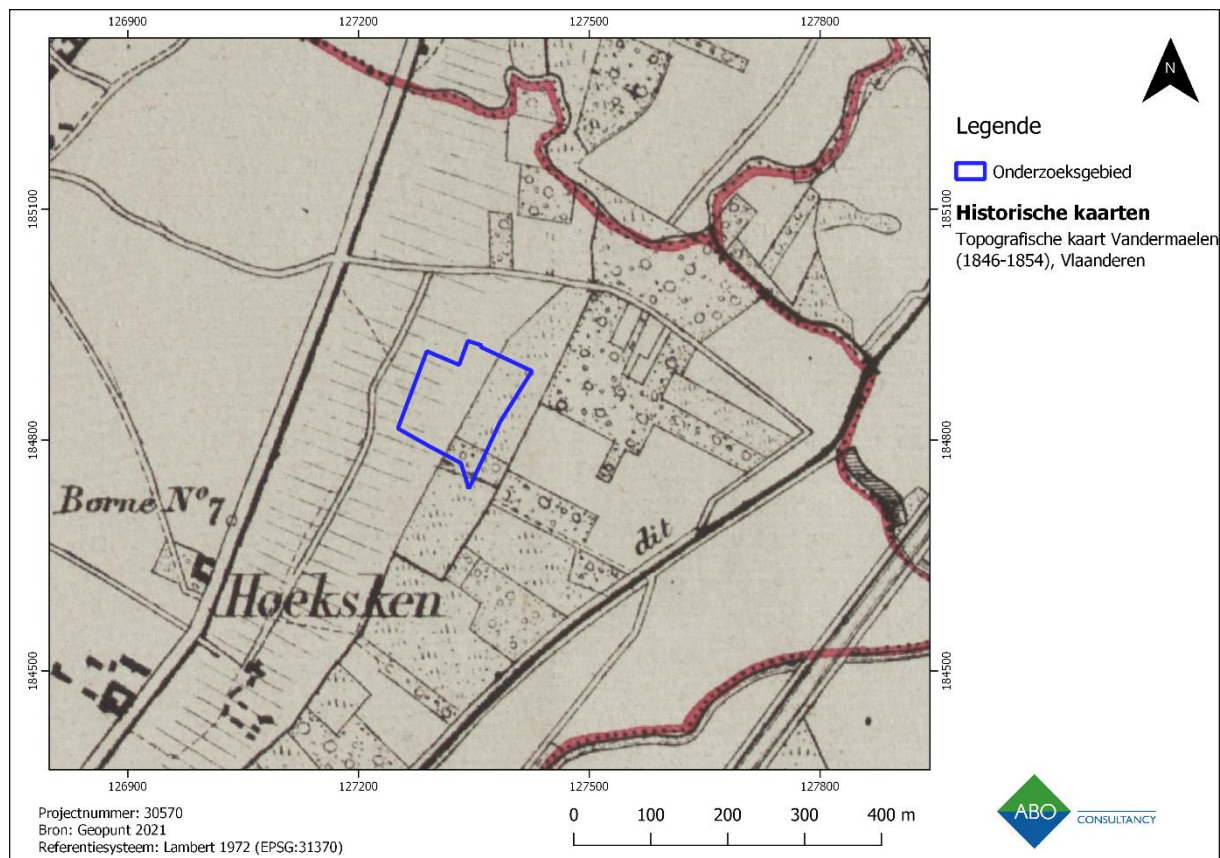
De Atlas der Buurtwegen geeft de toenmalige aanwezigheid van openbare en private wegen weer in 1841. Er liep een weg ten noorden van het onderzoeksgebied, genaamd Chemin nr. 7. Ten westen (Chemin nr. 57) en zuiden (Chemin nr. 69) liepen voetwegen. Het onderzoeksgebied wordt verder onbebouwd weergegeven. Verder lag het onderzoeksgebied bij het gehucht Hoekken.

Figuur 25: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4.3.5 VANDERMAELENKAART (CA. 1846-1854)

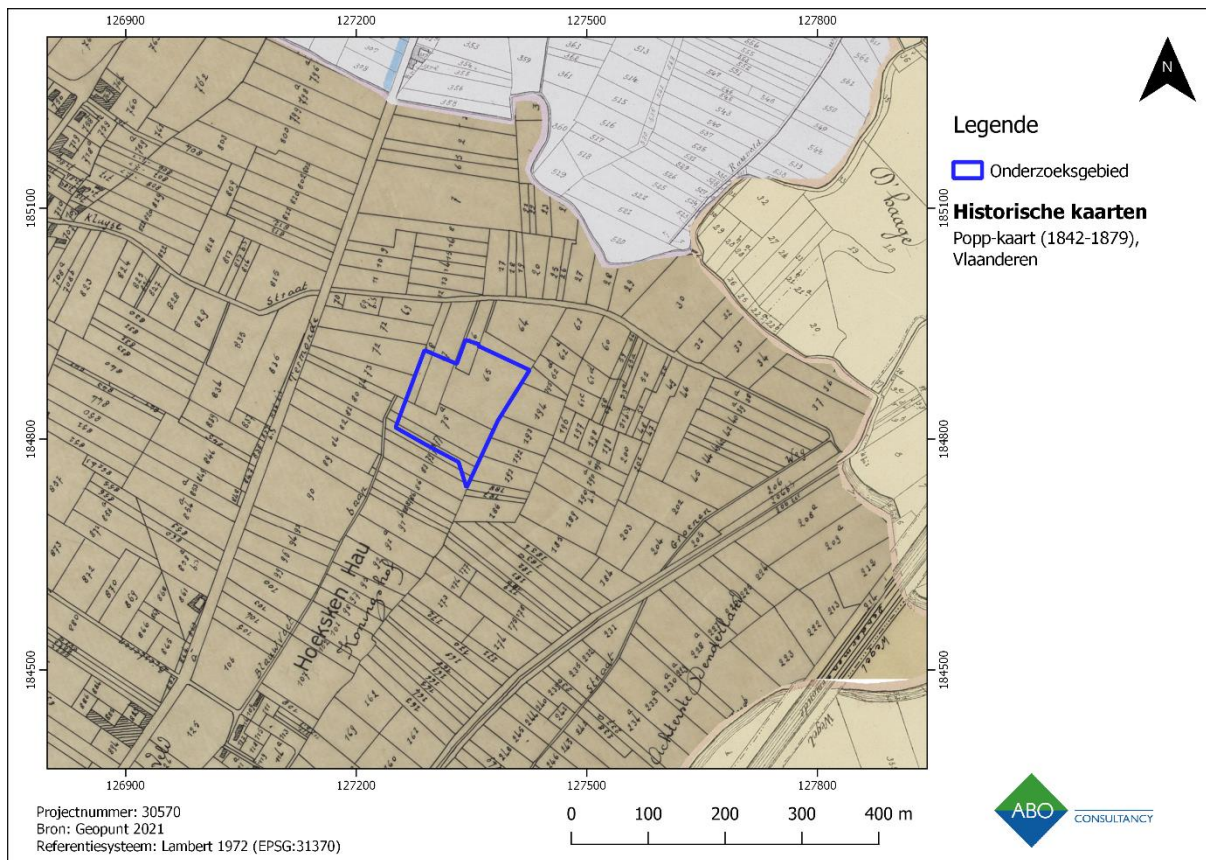
Op de Vandermaelenkaart wordt het onderzoeksgebied nog altijd onbebouwd weergegeven (Figuur 26). Het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied bevindt zich ter hoogte van een klein gebied met bomen. De eerder weergegeven voetpaden op de Atlas der Buurtwegenkaart, ten westen en zuiden van het onderzoeksgebied, worden niet meer weergegeven. Verder lag het onderzoeksgebied bij het dorp Hoeksken.

Figuur 26: Vandermaelenkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4.3.6 POPPKAART (CA. 1842-1879)

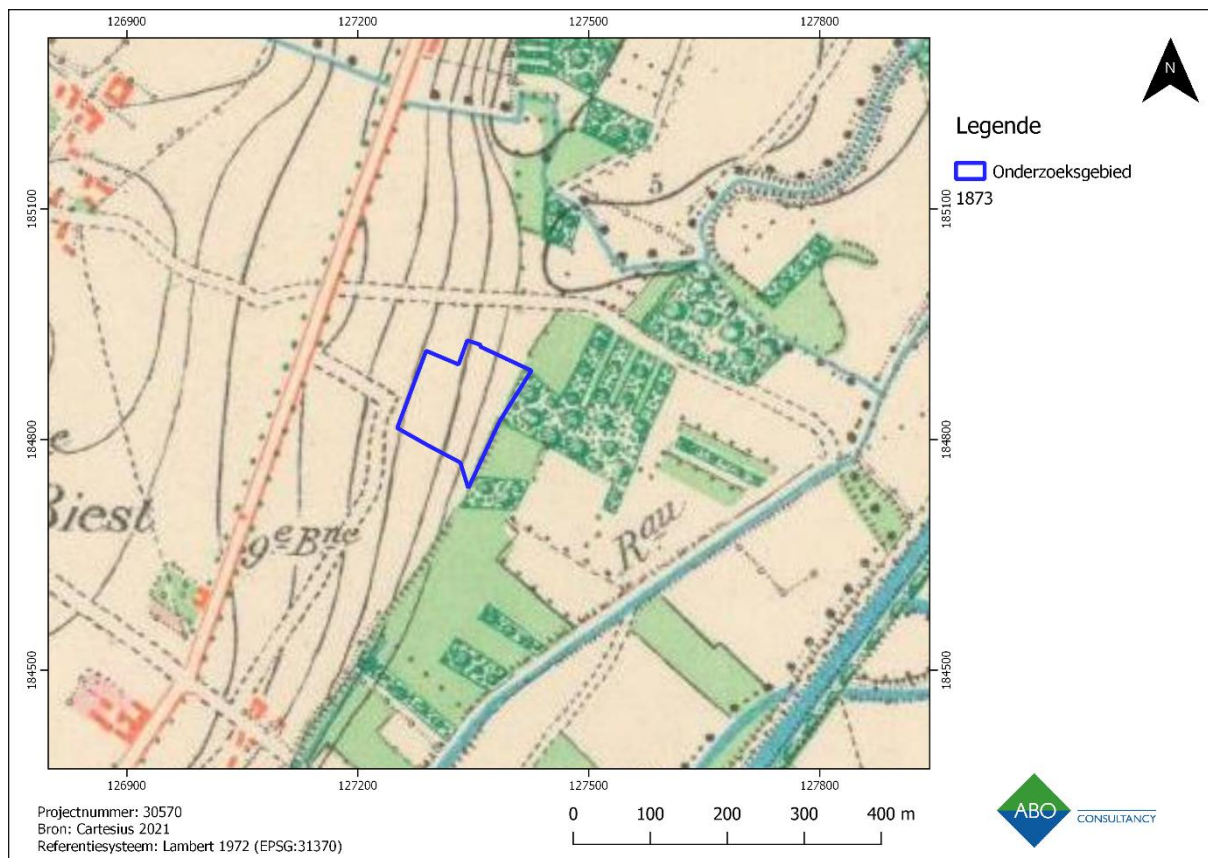
Op de Poppkaart zijn ten opzichte van de vorige historische kaarten geen grote veranderingen zichtbaar. Er is nog altijd geen grote toename in bebouwing langs het onderzoeksgebied. De kaart toont voornamelijk de nieuwe perceelsindeling rondom het onderzoeksgebied (Figuur 27).

Figuur 27: Poppkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4.3.7 TOPOGRAFISCHE KAART UIT 1873

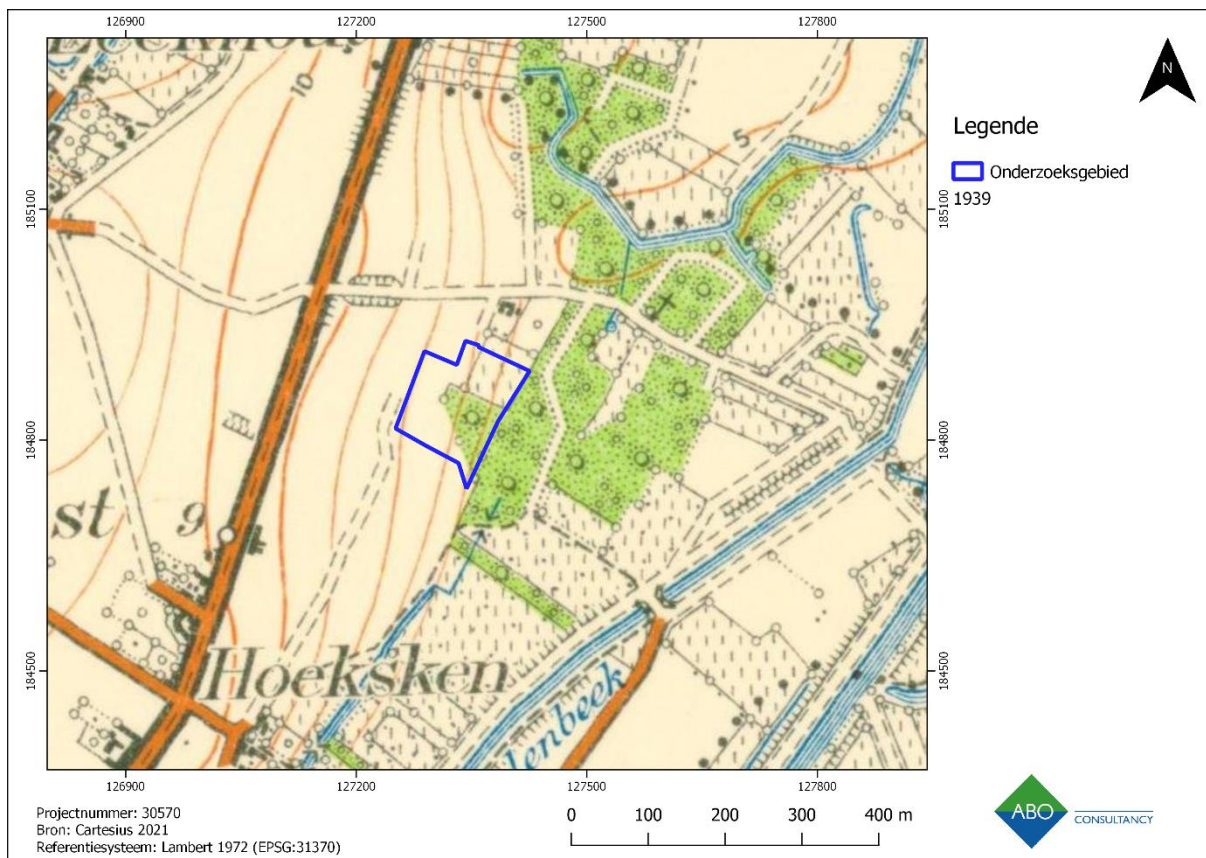
Het volledige onderzoeksgebied wordt nog altijd onbebouwd weergegeven (Figuur 28). Volgens de hoogtelijnen steeg de hoogte van het maaiveld van oost (5 m TAW) naar west (ca. 8 m TAW). Deze gegevens komen relatief gezien redelijk overeen met de huidige hoogtelijnen. Vandaag de dag stijgt tevens de hoogte van oost (8,53 m TAW) naar west (5,87 m TAW), zie hoofdstuk 3.

Figuur 28: Topografische kaart van België uit 1873 met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4.3.8 TOPOGRAFISCHE KAART UIT 1939

Ten opzichte van de vorige historische kaarten zijn er weinig nieuwe verschillen op te merken. Het onderzoeksgebied wordt nog altijd onbebouwd weergegeven. Het bos ten zuidoosten van het onderzoeksgebied lijkt wel te zijn uitgebreid ten opzichte van de kaart uit 1873. Op de kaart van 1939 lijkt een deel van dit bos in de oostelijke helft van het onderzoeksgebied te zijn gelegen (Figuur 29). De weergegeven hoogtelijnen komen nog altijd overeen met de huidige hoogtelijnen

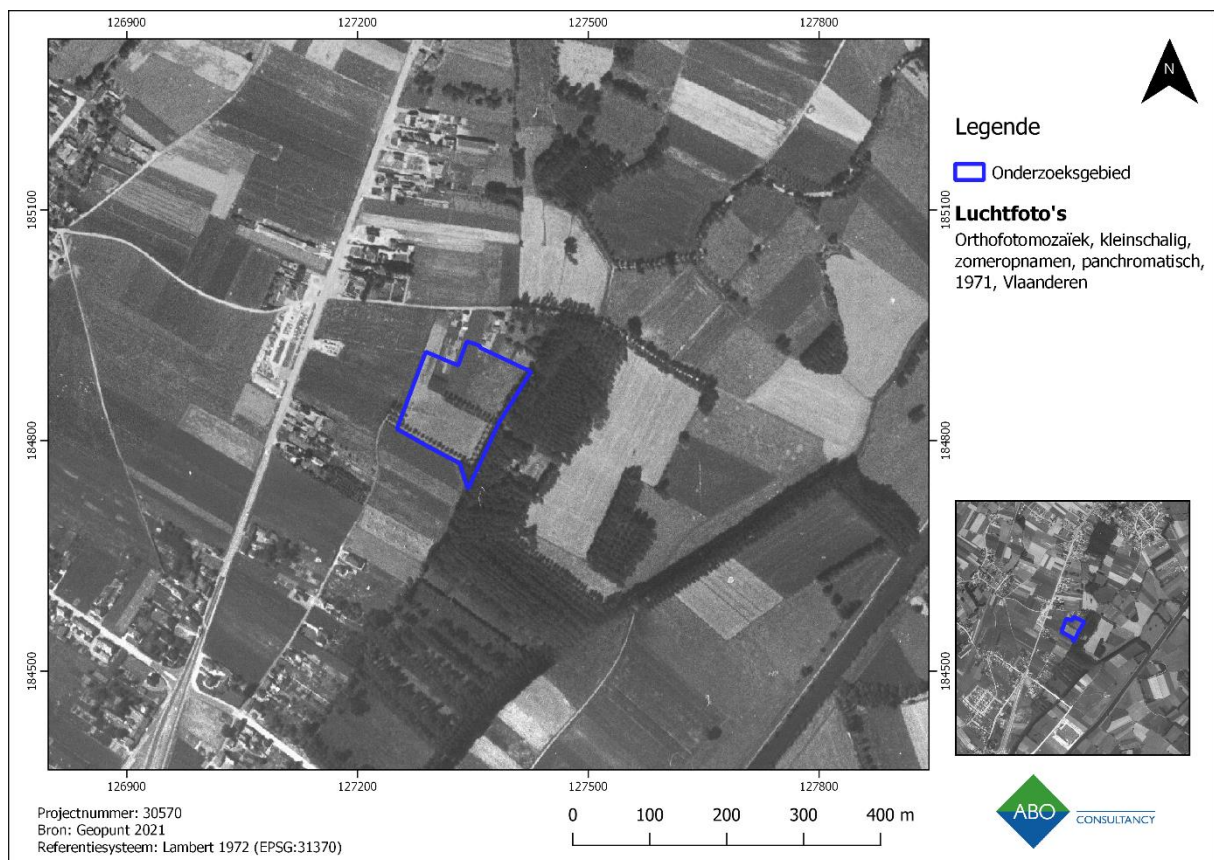

Figuur 29: Kaart uit 1939 met aanduiding van het onderzoeksgebied.

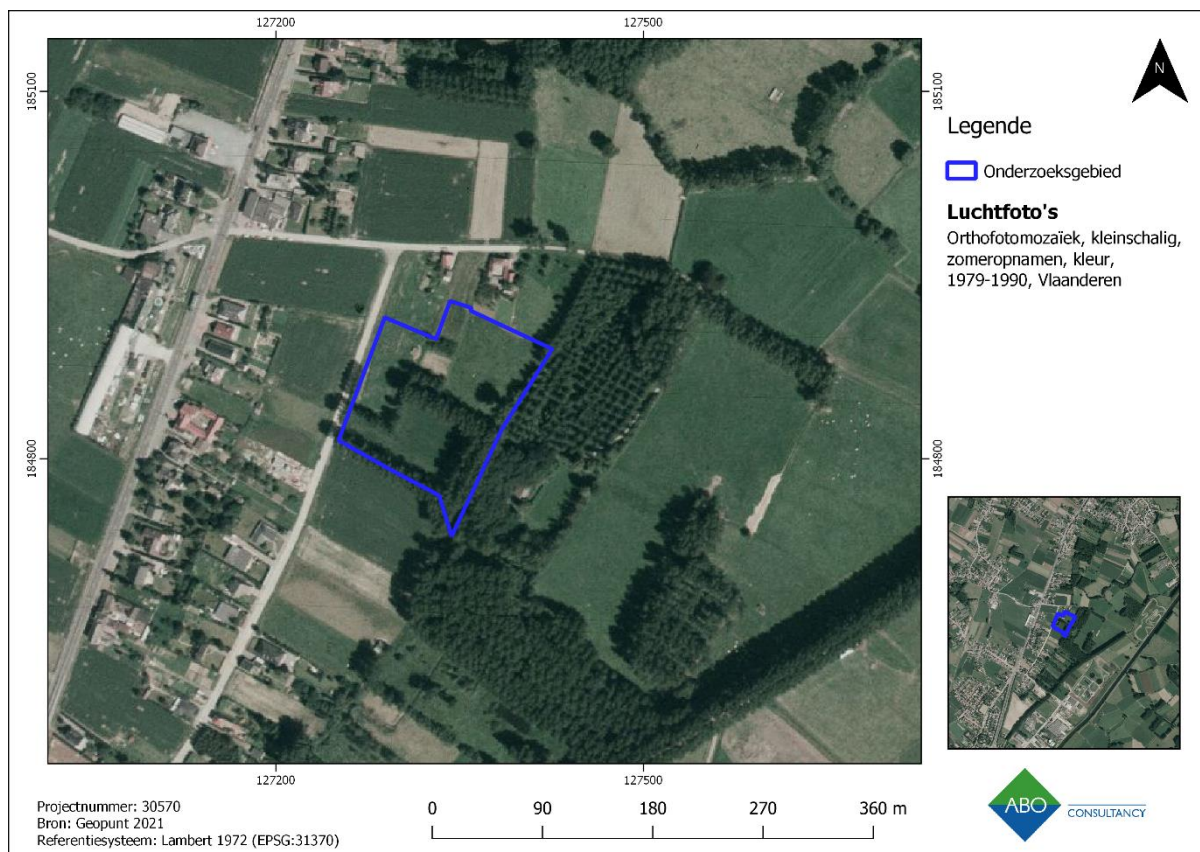
4.4 RECENTE LANDSCHAPSVERANDERINGEN

Op de luchtfoto uit 1971 en 1979-1990 wordt het onderzoeksgebied nog altijd grotendeels onbebouwd weergegeven (Figuur 30). Binnen de zuidelijke helft van het onderzoeksgebied zijn verschillende bomenrijen zichtbaar. Ook lijkt er een structuur aanwezig te zijn in het noordelijke deel van het onderzoeksgebied, echter, uit de luchtfoto is niet af te leiden waarmee deze geassocieerd kan worden.

Op de luchtfoto van 2000-2003 is te zien dat een groot deel van het onderzoeksgebied in gebruik wordt genomen als tennisveld. De parking, oprit, paden, tennisvelden en het gebouw zijn reeds zichtbaar. Evenals een klein bebost deel ten westen van het gebouw. De situatie weergegeven op deze luchtfoto komt overeen met de huidige situatie (Figuur 31).

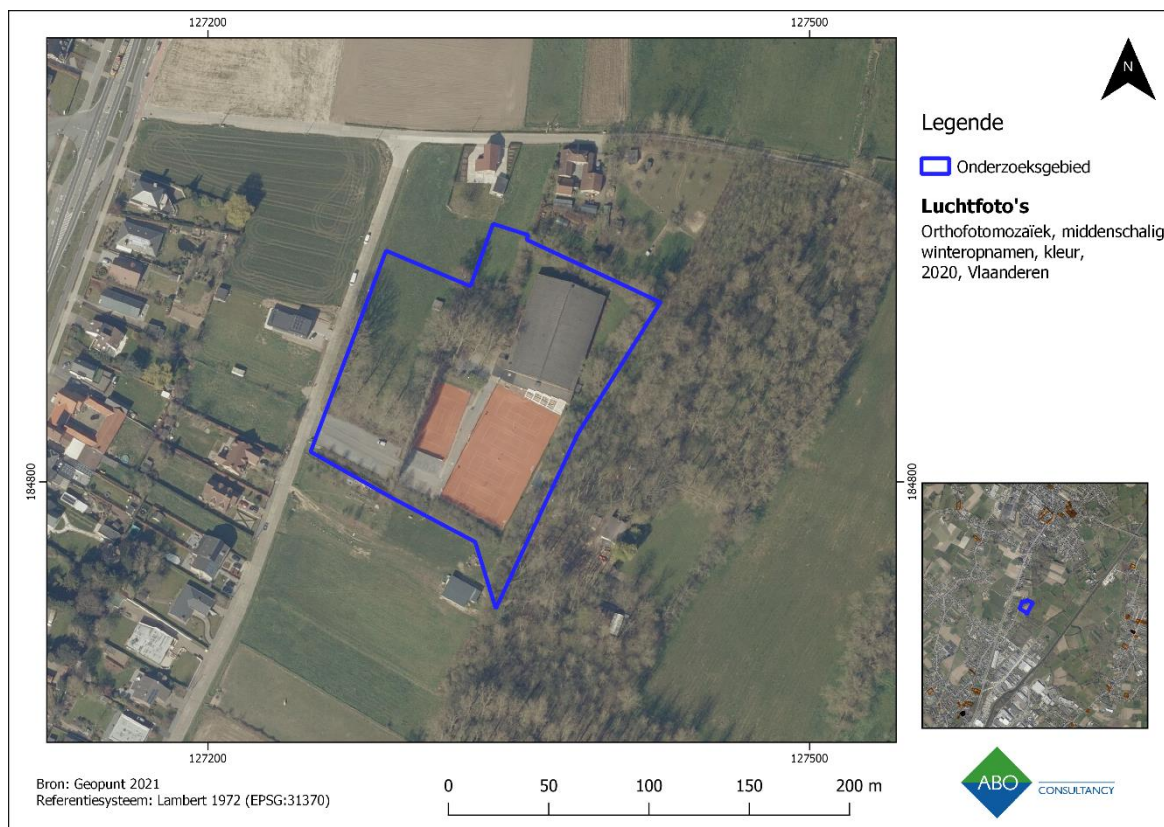
Figuur 30: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, panchromatisch (1971) met weergave van het onderzoeksgebied.

Figuur 31: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur (1979-1990) met weergave van het onderzoeksgebied.

Figuur 32: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur (2000-2003) met weergave van het onderzoeksgebied.

Figuur 33: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur (2020) met weergave van het onderzoeksgebied.

5 BESLUIT

5.1 INTERPRETATIE EN DATERING

Op basis van de landschappelijke, archeologische en cartografische gegevens kan een inschatting worden gemaakt van de aard en ouderdom van eventuele archeologische vindplaatsen ter hoogte van het onderzoeksgebied.

Het onderzoeksgebied is gelegen binnen een terrein aan de Koningshofbaan 36 te Aalst (provincie Oost-Vlaanderen). Binnen dit terrein zullen nieuwe tennisterreinen en padelvelden worden aangelegd. Landschappelijk gezien ligt het onderzoeksgebied op een gunstige locatie. Het bevindt zich in de alluviale vlakte van de Dender, ten noorden van een uitloper van een leemrug. Daarnaast stroomt de lokale waterloop genaamd de Kleine Meersbeek op ca. 30 m ten oosten van het onderzoeksgebied. De DHM model kaarten tonen dat het onderzoeksgebied tussen de 5 en 9 m TAW hoog is gelegen. De noordelijke, oostelijke en zuidelijke randen zijn hoger gelegen dan het overige deel van het onderzoeksgebied. Daarnaast is er binnen de westelijke helft van het onderzoeksgebied een antropogeen hoger gelegen gebied aanwezig dat onregelmatig van vorm is.

Bodemkundig gezien worden er binnen de zone met de geplande werken (matig) droge zandleembodems met textuur B-horizont (**Lba** en **Lca**) en matig natte (droge) zandleembodems zonder profiel (**Ldp** en **Lcp**) verwacht. Binnen de oostelijke helft van het onderzoeksgebied kunnen colluviale pakketten voorkomen, echter binnen dit deel van het onderzoeksgebied vinden geen geplande werken plaats.

De directe omgeving van het onderzoeksgebied is in de jaren '90 van de vorige eeuw onderworpen geweest aan een archeologische veldkartering, waarbinnen op meerdere plekken losse steentijdvondsten aangetroffen. De omgeving is dus rijk aan steentijd artefactensites, zo zijn er talloze afslagen aangetroffen. Er zijn ook aanwijzingen dat de ruimere omgeving bewoond was in de ijzertijd, Romeinse tijd, middeleeuwen en de nieuwe tijd.

Uit cartografische bronnen kan worden opgemaakt dat het gehele onderzoeksgebied tussen 1771-1778 en 1979-1990 onbebouwd is gebleven. Op de luchtfoto van 2000-2003 is te zien dat een groot deel van het onderzoeksgebied in gebruik wordt genomen als tennisclub. De parking, oprit, paden, tennisvelden en het gebouw zijn reeds zichtbaar. Evenals een klein bebost deel ten westen van het gebouw. De situatie weergegeven op deze luchtfoto komt overeen met de huidige situatie.

5.2 INSCHATTING POTENTIEEL TOT KENNISVERMEERDERING

In verband met het archeologisch potentieel, is het echter van belang de conservatiegraad van de mogelijke sporen, structuren en stratigrafieën nader te bekijken en te onderzoeken in combinatie met de impact van de werken. Het is de vraag in welke mate deze bewaard zijn gebleven binnen de grenzen van het onderzoeksgebied.

Er wordt voor het noordwestelijke deel (5.177 m²) van het onderzoeksgebied een archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd op basis van de volgende argumenten:

- De werken hebben een grote impact op het bodemarchief. Er worden nieuwe tennisvelden gecreëerd over een oppervlakte van 1.188 m². Binnen deze terreinen wordt eerst de bovengrond tot ca. 0,3 m-mv diepte afgegraven. Vervolgens zullen er 8 padelvelden worden aangelegd, waarvan 4 padelvelden met een overkapping. De padelvelden worden elk ca. 200 m² groot. Binnen de 4 padelvelden die niet overkapt worden, zal de bovengrond worden

afgegraven tot ca. 0,3 m-mv. Voor de andere 4 padelvelden met overkapping zullen 18 zolen worden geplaatst om de overkapping te kunnen dragen. Per zool wordt een uitgraving van ca. 1 x 1 x 0,8 m (diepte) voorzien. Rondom de padelvelden wordt een verharding (735 m²) aangelegd. Hier zal het bodemarchief tot ca. 0,5 m-mv diepte verstoord worden. Langs de perceelsgrens in het noorden van het onderzoeksgebied, zal een nieuwe groenbuffer worden voorzien, waarbij het bodemarchief tussen 0,5 en 1 m-mv diepte verstoord zal worden. Tot slot zal er een oppervlakte van ca. 750 m² worden gerooid. Het overige deel zal opnieuw in gebruik worden genomen als grasweide.

- Op basis van de vermelde erfgoedwaarden in de Centrale Archeologische Inventaris kan gesteld worden dat het kennisvermeerderingspotentieel hoog is voor steentijdartefacten sites. Het onderzoeksgebied ligt ca. 15 m ten zuiden van een zone waarbinnen 1 afslag is gevonden (ID: 158319). Daarnaast is het onderzoeksgebied ca. 80 m ten zuiden van een zone gelegen waarbinnen 3 afslagen zijn aangetroffen (ID: 158318). Op ca. 100 m ten zuiden van het onderzoeksgebied zijn er 5 afslagen, 3 verbrande afslagen en 1 verbrande dwarspijl gevonden (ID: 158323). In de ruimere omgeving van het onderzoeksgebied zijn daarnaast nog talloze andere steentijdsites aanwezig. Er zijn vooral afslagen aangetroffen. Er is daarnaast een kennisvermeerderingspotentieel aanwezig voor de ijzertijd, Romeinse tijd, middeleeuwen en de nieuwe tijd.
- Op basis van de bodemkaart wordt er daarnaast een bodem met een goede ontwikkeling- en bewaring verwacht. Binnen deze zone wordt voornamelijk een matig droge zandleembodem met textuur B-horizont (**Lca**) verwacht (podzols). Plaatselijk worden er matig droge zandleembodems zonder profiel (**Lcp**) en droge zandleembodems met textuur B-horizont (**Lba**) verwacht. Daarnaast leunt deze zone tegen een gekarteerde colluviale bodem (**Ldp**).
- Binnen het overige deel (11.520 m²) van het onderzoeksgebied zijn geen werken gepland. De bestaande tennisvelden, het gebouw, de parking en de wandelpaden blijven behouden. Dit deel wordt dan ook vrijgegeven.

Er wordt dus enkel een vervolgonderzoek geadviseerd voor de noordwestelijke zone van het onderzoeksgebied. In totaal gaat het om een oppervlakte van ca. 5.177 m² (Figuur 34). Als eerste stap wordt een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem in de vorm van landschappelijk bodemonderzoek geadviseerd. Indien uit deze resultaten blijkt dat er steentijdpotentieel is, zal er een steentijdtraject volgen. Indien er uit de landschappelijke boringen blijkt dat er een potentieel is voor grondsporensites, zal er na afsluiting van het steentijdtraject, een vooronderzoek met ingreep in de bodem volgen in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. De vervolgstappen worden in detail toegelicht in het bijbehorende Programma van Maatregelen.

Figuur 34: GRB met aanduiding van de zone voor vervolgonderzoek (rood).

6 SAMENVATTING

Deze archeologienota werd opgesteld door ABO nv naar aanleiding van de aanleg van tennisterreinen en padelvelden binnen een terrein aan de Koningshofbaan 36 te Aalst (provincie Oost-Vlaanderen). Hiervoor werd een archeologisch bureauonderzoek verricht. Het doel van dit onderzoek is driedig. Ten eerste wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Ten tweede wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten zijn bewaard en in hoeverre ze zijn bedreigd door de geplande bouwwerken. Ten derde wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

1. Landschappelijk gezien ligt het onderzoeksgebied op een gunstige locatie. Het bevindt zich in de alluviale vlakte van de Dender, ten noorden van een uitloper van een leemrug. Daarnaast stroomt de lokale waterloop genaamd de Kleine Meersbeek op ca. 30 m ten oosten van het onderzoeksgebied. De directe omgeving van het onderzoeksgebied is in de jaren '90 van de vorige eeuw onderworpen geweest aan een archeologische veldkartering, waarbinnen op meerdere plekken losse steentijdvondsten aangetroffen. Er zijn ook aanwijzingen dat de ruimere omgeving bewoond was in de ijzertijd, Romeinse tijd, middeleeuwen en de nieuwe tijd.
2. Binnen het merendeel van het onderzoeksgebied (11.520 m²), zijn geen werken gepland. De bestaande tennisvelden, het gebouw, de parking en de wandelpaden blijven behouden. Echter, binnen het overige deel (5.177 m²) wordt wel een vervolgonderzoek geadviseerd. Hier worden padelvelden en tennisterreinen gecreëerd. Er wordt daarnaast een verharding aangelegd en aan groenzones gewerkt. Hier hebben de geplande werken een impact op de bodem. Het onderzoeksgebied is hier grotendeels tot op heden onbebouwd gebleven. Gezien de aantrekkelijke ligging en de bodemkundige verwachting, is de kans reëel dat er mogelijk archeologie bewaard is gebleven.
3. Voor de zone waar de werken zijn ingepland wordt een vervolgonderzoek geadviseerd. Het kennisvermeerderingspotentieel is hoog voor steentijdartefacten sites. Daarnaast is er een middelhoog potentieel voor resten uit de ijzertijd, Romeinse tijd, middeleeuwen en de nieuwe tijd.

7 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General director		19/03/2021
Toon Moeskops	Business Unit Manager		19/03/2021
Anouk Van der Kelen	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijke		19/03/2021

8 BIBLIOGRAFIE

8.1 DOCUMENTEN EN LITERAIRE BRONNEN

De Beenhouwer, J., 1995. De Gallo-Romeinse tempel van Hofstade-Steenweg (Prov. O.-VI.)
Archaeologica Lovaniensia, Monographiae 8, 2015 in Archaeological and Historical Aspects of West-European Studies. Acta

Pelsmaekers, S., 2021. Archeologische evaluatie van het bodemarchief ter hoogte van de Pierre Corneliskaai en de Nieuwbrugstraat te Aalst, Fase 3 en 4 (provincie Oost-Vlaanderen). ABO Archeologische Rapporten 1463.

Poulain, M., Marechal S., Deschepper E, Pede R., en B. Cherrette, 2015. Archeologienota Hofstade – Hekkestraat wegenis- en rioleringswerken. SOLVA.

Sergant, J., Van de Velde S. en P. Laloo, 2015. Hofstade Babbelaarstraat, Archeologienota Deel 2: Verslag van Resultaten. Gate Archaeology.

Van Denhaute, T., 2020. Archeologische evaluatie van het bodemarchief ter hoogte van de Pierre Corneliskaai, Nieuwbrugstraat en Hertshage te Aalst (prov. Oost-Vlaanderen). ABO Archeologische Rapporten 1165.

Vandeputte, O., 2009. Oost-Vlaanderen: Erfgoedbibliotheek van de Belgische Gemeenten. Uitgeverij Lannoo nv, Tielt.

Van Ranst E & Sys C., 2000, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaarten van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Laboratorium voor bodemkunde, Universiteit Gent, Gent.

8.2 WEBSITES

CadGIS 2021: Kadasterkaarten [online], http://ccff-test1.minfin.be/cadgisweb/?local=nl_BE (geraadpleegd op 10 februari 2021).

Centrale Archeologische Inventaris: CAI 2021 [Online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 10 februari 2021).

Cartesius 2021 [Online]: <http://www.cartesius.be/arcgis/home/webmap/> geraadpleegd op 10 februari 2021).

Geopunt Vlaanderen 2021: Basiskaarten (Luchtfoto 1971, 1979-1990, 2013, 2019, Stratenplan) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 10 februari 2021).

Geopunt Vlaanderen 2021: Historische kaarten (Ferrariskaart, Atlas der Buurtwegenkaart, Vandermaelenkaart, Poppkaart) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 10 februari 2021).

Geopunt Vlaanderen 2021: Bodem kaarten (Bodemtypes, Bodemgebruik, Bodemerosie, Tertiaire formaties, Quartaire formaties) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 10 februari 2021).

Inventaris Onroerend Erfgoed 2021 [Online] <https://inventaris.onroenderfgoed.be/> geraadpleegd op 10 februari 2021).

Nationaal Geografisch Instituut (NGI): Topografische kaart (1:10.000), [Online]. www.ngi.be (geraadpleegd op 10 februari 2021).